

ประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลในบทคัดย่อการประชุมวิชาการ
ระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565)

พชรวรรณ กัณณะมี

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

กรกฎาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลในบทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยา
วิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565)

เพชรวรรณ กัญะมี

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

กรกฎาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

TYPES OF CULTURAL WORDS AND TRANSLATION STRATEGIES IN TRANSLATING
CULTURAL TERMS IN ABSTRACTS PRESENTED IN PHAYAO RESEARCH
CONFERENCE 9 – 11 (2020–2022)

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Arts Degree
in English
July 2023

Copyright 2023 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

ประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลในบทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยา

วิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565)

ของ พชรวรรณ กันยะมี

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมกฤษ ตาชม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ดร. สิงห์คำ รักป่า)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ดร. ดารินทร์ อินทับทิม)

..... คณบดีคณะศิลปศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตติมา กาวีระ)

เรื่อง:	ประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลในบทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยา วิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565)
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	พชรวรรณ กัมพะมี, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: ศศ.ม. (ภาษาอังกฤษ), มหาวิทยาลัย พะเยา, 2566
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ดร. ลิงห์คำ รักป่า
คำสำคัญ:	คำทางวัฒนธรรม, ประเภทคำทางวัฒนธรรม, กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม, บทคัดย่อ, การประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง ประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลในบทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประเภทของคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีที่ใช้ในการแปล ในบทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) แหล่งข้อมูลการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้แก่ บทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ที่คัดจากกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่นำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) จำนวน 24 ชิ้น ซึ่งมีเนื้อหาทางานวิจัยเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของไทยเท่านั้น เครื่องมือที่ใช้ในการการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้แก่ แบบบันทึกประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปล (Cultural Words and Translation Strategies Recording Form) และแบบบันทึกข้อมูลบทคัดย่อ (Abstract Recording Form) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้คำนวณความถี่ของประเภทของคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในบทคัดย่อเป็นร้อยละ ผลการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพบว่า คำทางวัฒนธรรมในบทคัดย่อพะเยาวิจัยมีทั้งสิ้น 4 ประเภท ตามกรอบประเภทคำทางวัฒนธรรมของ Newmark (1988) ได้แก่ 1) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับองค์กร จารีต แบบแผน กิจกรรม กระบวนการ และความคิด พบ 47 ครั้ง (ร้อยละ 40.52) 2) คำทางวัฒนธรรมทางสังคม 38 ครั้ง (ร้อยละ 32.76) 3) คำทางวัฒนธรรมทางวัตถุ 30 ครั้ง (ร้อยละ 25.86) และ 4) คำวัฒนธรรมทางนิเวศ พบ 1 ครั้ง (ร้อยละ 0.86) ส่วนกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ใช้ในการแปลบทคัดย้อมี 9 วิธี ได้แก่ 1) การแปลโดยการใส่ 2 กลวิธี พบ 53 ครั้ง (ร้อยละ 45.69) 2) การแปลโดยใช้คำยืม พบ 24 ครั้ง (ร้อยละ 20.69) 3) การแปลตรงตัว พบ 12 ครั้ง (ร้อยละ 10.34) 4) การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง พบ 9 ครั้ง (ร้อยละ 7.76) 5) การแปลโดยใช้คำบัญญัติ พบ 6 ครั้ง (ร้อยละ 5.17) 6) การแปลโดยการอธิบายความ พบ 5 ครั้ง (ร้อยละ 4.31) 7) การแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมภาษาแปล พบ 5 ครั้ง (ร้อยละ 4.31) 8) การแปลโดยการสร้างคำใหม่ขึ้นมา พบ 1 ครั้ง (ร้อยละ 0.86) และ 9) การแปลโดยการละ พบ 1 ครั้ง (ร้อยละ 0.86) ประเด็นทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ผู้แปลต้องตระหนักและเลือกใช้กลวิธีการแปลที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้การถ่ายทอดความหมายไปยังผู้รับสารแปลนั้นเป็นไปอย่างถูกต้องเช่นเดียวกับผู้สอนและผู้เรียนการแปล ตลอดจนบุคคลทั่วไปในยุคนี้ที่ต้องรับสารข้ามวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

Title: TYPES OF CULTURAL WORDS AND TRANSLATION STRATEGIES IN TRANSLATING CULTURAL TERMS IN ABSTRACTS PRESENTED IN PHAYAO RESEARCH CONFERENCE 9 – 11 (2020–2022)

Author: PACHARAWAN KANYAMEE, Independent Study: M.A. (English), University of Phayao, 2023

Advisor: Dr. Singkham Rakpa

Keywords: Cultural Terms, Cultural Types, Translation Strategies, Abstracts, Phayao Research Conference

ABSTRACT

The independent study entitled "Types of Cultural words and Translation Strategies in Translating Cultural Terms in Abstracts Presented in Phayao Research Conference 9–11 (2020–2022)" is a mixed method research consisting of both qualitative and quantitative data. It was aimed to study types of cultural words and translation strategies used in translating cultural terms in Phayao Research Conference 9–11 (2020–2022). The main sources of the study were 24 abstracts chosen from Phayao Research Conference 9–11 (2020–2022) and related to Thai culture only. The research tools were a cultural words and translation strategies recording form and an abstract recording form. The frequencies of each type of cultural words and translation strategy found in the abstracts were calculated and presented in percentage. According to Newmark (1988), the qualitative research results showed that there were 4 cultural word types found in the abstracts namely 1) social organization customs, activities, procedures, and concepts 2) social culture 3) material culture and 4) ecology. The types of cultural words found in the abstract were 47 times in social organization (40.52 %), 38 times in social culture (32.76 %), 30 times in material culture (25.86 %), and 1 time in ecology (0.86 %). Regarding quantitative data found in translation strategies used in the abstracts, there were 9 translation strategies used consisting of 53 times of couplet (45.69%), 24 times of transference (20.69%), 12 times of literal translation (10.34%), 9 times of neutralization (7.76%), 6 times of accepted standard translation (5.17%), 5 times of paraphrasing (4.31%), 5 times of cultural equivalent (4.31%), 1 time of label translation (0.86%), and 1 time of deletion (0.86%). A translator has to be aware of cultural sensitivity and choose the suitable translation strategies when it comes to translate the meaning of a cultural words in order to deliver the correct meanings to a receptor in a target language. However, this awareness has to be applied to translation teachers and learners, too. Lastly, in the era of borderless cross-cultural communication, it is also necessary for everyone – global citizen – to be cautious about this problem.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง ประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลยุทธการแปลใน บทคัดย่อ พะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สิงห์คำ รักป่า อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ตลอดจนคำแนะนำต่าง ๆ ในการปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่อง ด้วยความกรุณาและเอาใจใส่อย่าง ดีตลอดมา ตลอดจนบรรดาคณาจารย์ทุกท่านของคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณบุคลากรศูนย์บรรณสารและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ให้บริการ สืบค้นข้อมูล และบุคลากรประจำคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่ให้ความช่วยเหลือ ดำเนินการด้านเอกสาร จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นทุก ๆ คน สำหรับมิตรภาพที่ดีและความช่วยเหลือด้านการเรียน มาตลอดช่วงระยะเวลาที่เรียนในมหาวิทยาลัยพะเยาด้วยกัน

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัวสำหรับกำลังใจและการสนับสนุนที่ดีเสมอมา และผู้วิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษา ต่อไป

พชรวรรณ กันยะมี

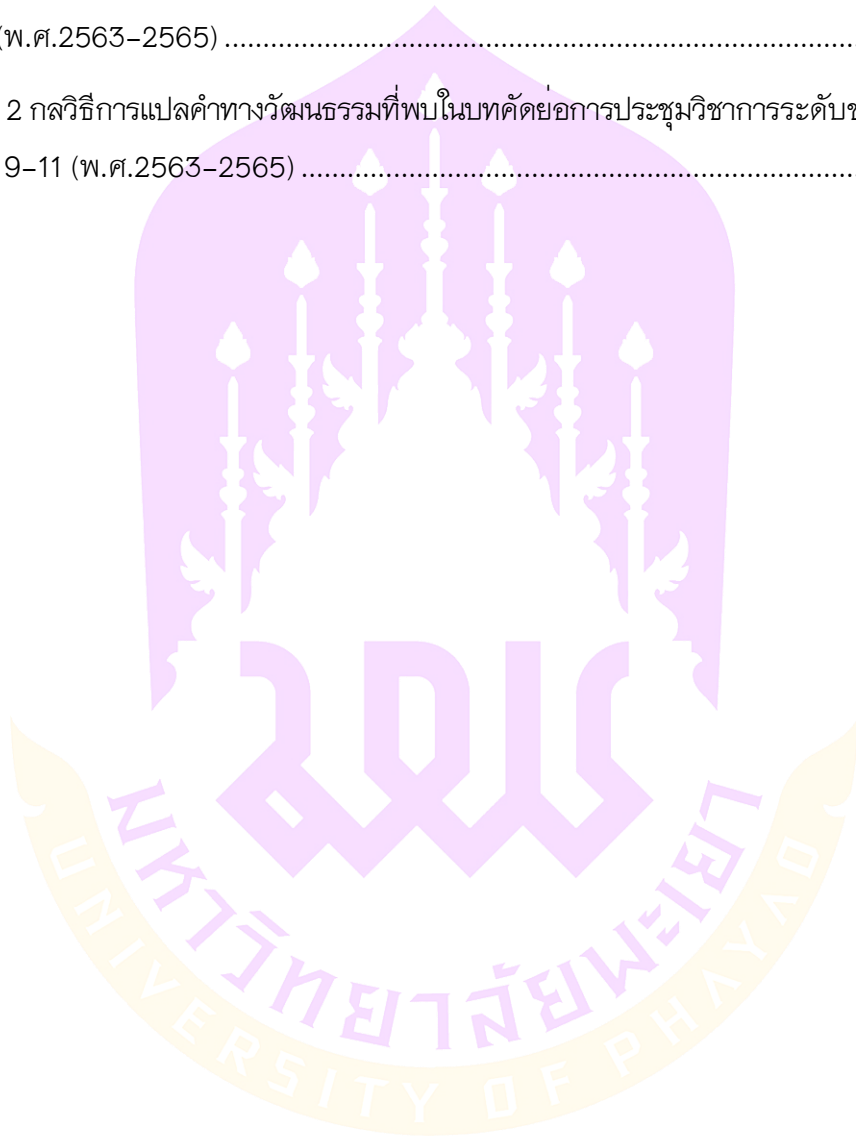
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
แบบแผนของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของคำว่าวัฒนธรรม.....	7
การแปลและวัฒนธรรม.....	8
ประเภทคำทางวัฒนธรรม	9
กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม.....	10
บทคัดย่อ	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	19
แหล่งข้อมูล.....	19
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	21
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
ตอนที่ 1 ประเภทคำทางวัฒนธรรม.....	26
ตอนที่ 2 กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม.....	28
บทที่ 5 บทสรุป.....	33
สรุปผลการวิจัย.....	33
อภิปรายผลการวิจัย.....	34
ข้อจำกัด.....	36
ข้อเสนอแนะ.....	36
บรรณานุกรม.....	37
ภาคผนวก.....	40
ภาคผนวก ก แบบบันทึกประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม (Cultural Words and Translation Strategies Recording Form).....	41
ภาคผนวก ข แบบบันทึกข้อมูลบทคัดย่อ (Abstract Recording Form).....	42
ประวัติผู้วิจัย.....	43

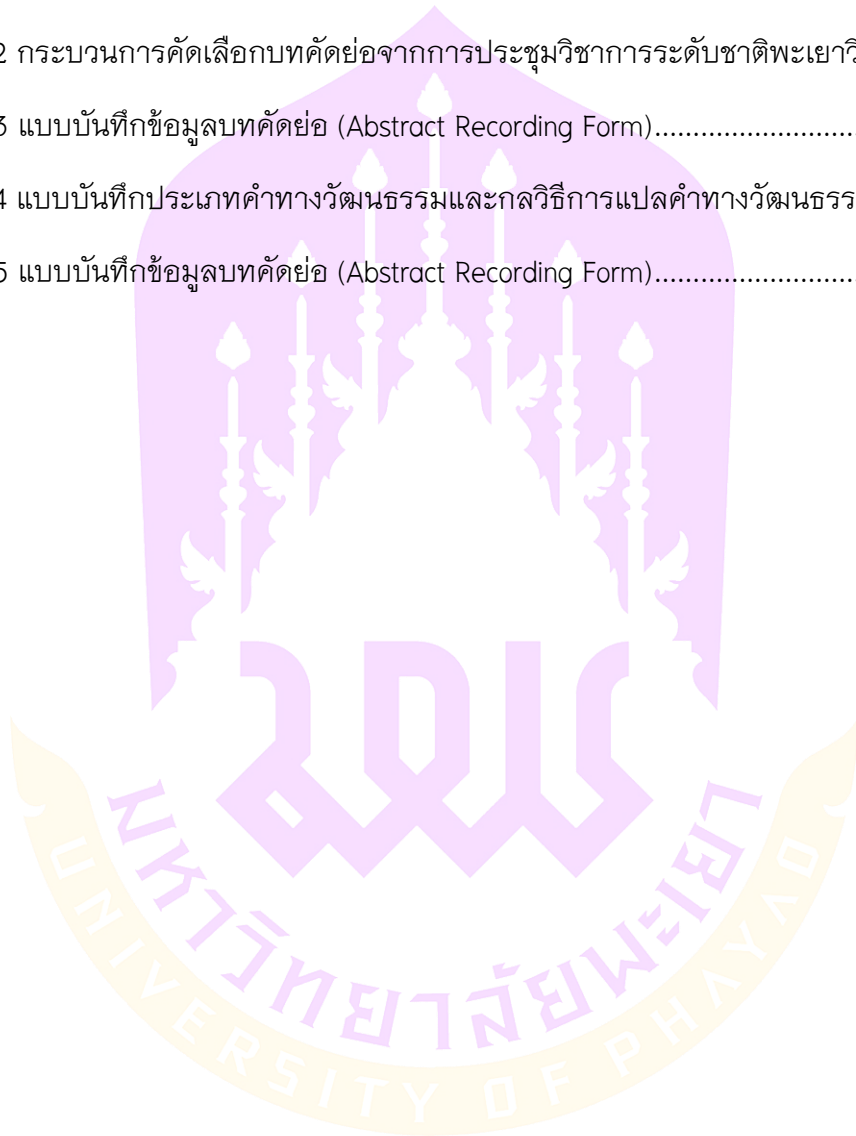
สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ประเภทคำทางวัฒนธรรมที่พบในบทคัดย่อประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565)	26
ตาราง 2 กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่พบในบทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565)	28

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ภาพ 2 กระบวนการคัดเลือกบทคัดย่อจากการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย	20
ภาพ 3 แบบบันทึกข้อมูลบทคัดย่อ (Abstract Recording Form).....	24
ภาพ 4 แบบบันทึกประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม.....	41
ภาพ 5 แบบบันทึกข้อมูลบทคัดย่อ (Abstract Recording Form).....	42

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแปลเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่ง (รมัณยา ทิพย์มณฑิธร, 2560) ซึ่งการแปลมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยโบราณ ผ่านการค้าขาย การทูตระหว่างประเทศ และการเผยแพร่ศาสนา เป็นต้น (ปัญญา บริสุทธิ์, 2533) ปัจจุบันความสำคัญของการแปลได้ทวีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเป็นในยุคแห่งการติดต่อสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้การรับส่งข้อมูลข่าวสารจากทั่วทุกมุมโลก เป็นไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล เช่น อีเมล (E-mail) และเครือข่ายสังคมต่าง ๆ (Social Networks) ที่มีมากขึ้นและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค ยิ่งส่งผลให้การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารระหว่างภาษาต้นฉบับกับภาษาอังกฤษ เนื่องจากภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่ถูกนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง จนสามารถเรียกได้ว่าภาษากลางของโลก ดังเช่น Crystal (1997) กล่าวว่า “English as a global language” หรือ ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากลของโลก ต่อมา Jenkins (2007) บัญญัติคำว่า “English as a Lingua Franca” หรือภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางในการสื่อสารระหว่างผู้ที่มีภาษาแม่ต่างกัน เพราะฉะนั้นคุณสมบัติประการหนึ่งของพลเมืองโลกคือ ความสามารถพื้นฐานในการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อให้การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดจนควรมีความรู้เท่าทันสื่อที่มาจากภาษาหรือวัฒนธรรมอื่นด้วย

ความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในการแปลให้มีความถูกต้อง เนื่องจากภาษาคือส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และวัฒนธรรมนั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ทั้งด้านค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความประพฤติ อาหาร และการแต่งกาย นอกจากนี้วัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ดังนั้น การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและต้องระวังในการถ่ายทอดความหมาย (Davaniyeh, 2009) ยกตัวอย่างเช่น ภาษาไทยมีคำว่า “ไหว้” แต่ภาษาอังกฤษไม่มีคำนี้ เนื่องจากคนอังกฤษไม่มีวัฒนธรรมการไหว้เหมือนคนไทย เป็นต้น ซึ่งประเด็นความแตกต่างทางวัฒนธรรม นับได้ว่าเป็นความท้าทายของผู้แปลที่จะใช้กลวิธีการแปลต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความหมายที่ต้องไปยังภาษาแปล เพราะฉะนั้นนอกจากต้องรู้ความหมายของคำที่

แปลแล้ว ผู้แปลต้องตระหนักถึงประเด็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมและหากวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่เหมาะสม เพื่อให้การแปลนั้นคงความหมายของภาษาต้นฉบับมากที่สุด

อย่างไรก็ตามปัญหาการแปลคำทางวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ (Source Language) ไปยังภาษาฉบับแปลหรือภาษาเป้าหมาย (Target Language) คือ การคงความหมายของคำในภาษาต้นฉบับให้มากที่สุด ดังนั้นผู้แปลต้องทำความเข้าใจถึงความหมายของคำ ๆ นั้นก่อน จึงจะสามารถเลือกกลวิธีการแปลที่เหมาะสมที่สุดในการถ่ายทอดความหมายนั้นออกมา ไม่เช่นนั้นอาจสร้างความเข้าใจผิดไปยังผู้รับสารในภาษาเป้าหมายได้ ดังเช่นที่สุพรรณิ ปันมณี (2552) กล่าวว่า “ปัญหาที่หนักที่สุดสำหรับผู้แปลคือ การแปลสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักหรือปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล” ยกตัวอย่างเช่น การแปลชื่อเมนูอาหารไทย “มามาผัดซีเม่า” ของร้านอาหารแห่งหนึ่ง แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Mama’s Fried Drunk ซึ่งคำแปลนี้ทำให้ผู้อ่านในภาษาฉบับแปลที่ไม่รู้ภาษาไทย เกิดความสับสนและไม่เข้าใจว่าเมนูนี้มีลักษณะอย่างไร เนื่องจากผู้แปลใช้วิธีการแปลตรงตัว โดยไม่คำนึงถึงความหมายที่แท้จริงของภาษาต้นฉบับ ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลที่เหมาะสม เช่น การแปลโดยการอธิบาย จะได้คำแปลของ “มามาผัดซีเม่า” ว่า “Stir-Fried Spicy Noodles with Basils” ซึ่งทำให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายเข้าใจความหมายและเห็นภาพว่าเมนูนี้มีลักษณะเป็นเส้นและมีรสชาติเผ็ดร้อน เป็นต้น

จากปัญหาการแปลเนื่องจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ทำให้มีผู้วิจัยด้านการแปลหลายท่านสนใจศึกษาปัญหานี้ เช่น พัชรี โภคาสัมฤทธิ์ (2555) ทำการศึกษาวิธีการแปลโดยใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม (cultural substitution) จากเอกสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในช่วง พ.ศ. 2550-2554 ในขณะที่มยุรี พวงอภัย (2557) ได้ศึกษาการวิเคราะห์กลวิธีการแปลบทความทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษของนิตยสารเมืองโบราณ นอกจากนี้ Riangsiri (2018) ได้ศึกษากลวิธีการแปลภาษาบาลีรวมไปถึงคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา และได้แบ่งประเภทกลวิธีการแปลที่พบในหนังสือสองภาษามีชื่อว่า DHUTANGA: WHAT TO DO? WHERE? WHAT FOR? ตลอดจนปิติภัทร บิลเต๊ะ, มุกข์ดา สุขธรรมาจารย์, และนภาศรี ทิมแย้ม (2564) ได้ศึกษากลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากคู่มือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น

งานวิจัยเกี่ยวกับด้านการแปลคำทางวัฒนธรรมที่พบส่วนใหญ่ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการแปลคำทางวัฒนธรรมจากแหล่งข้อมูลประเภทนิยาย วรรณกรรม นิตยสาร หนังสือทางประวัติศาสตร์ และทางพระพุทธศาสนา รวมไปถึงเอกสารงานแปลต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกแหล่งข้อมูลที่มีความแตกต่างจากงานวิจัยเหล่านี้ เพื่อเพิ่มความหลากหลายของงานวิจัย

ประเภทนี้ และเพื่อเติมเต็มช่องว่างของงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่ยังรอการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมจากบทคัดย่อประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่นำเสนอแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) เนื่องจากบทคัดย่อทางวิชาการนี้ประกอบด้วยคำศัพท์ที่หลากหลายไปตามหัวข้องานวิจัยต่าง ๆ และที่สำคัญบทคัดย่อของงานวิจัยนั้น ๆ มีการนำเสนอทั้งต้นฉบับภาษาไทยและฉบับแปลภาษาอังกฤษ จึงเหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาศึกษาถึงประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม

การศึกษาด้วยตัวเองครั้งนี้ผู้วิจัยนำกลวิธีการแปลของNewmark (1995) และประเภทคำทางวัฒนธรรมของ Newmark (1988) มาเป็นกรอบในการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่มุ่งศึกษาประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมและวิเคราะห์ประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) เนื่องจากNewmark เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลคำทางวัฒนธรรมและมีทฤษฎีที่ได้รับการอ้างอิงเป็นกรอบในการศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมในงานวิจัยหลายเรื่อง เช่น สารนิพนธ์เรื่องกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาเรื่อง เรื่องของจัน ดารา แต่งโดย อุษณา เพ็ญธรรม โดยวราพัชร ซาลีกุล และสาธุช เสกขุนทด ณ สภาว (2562) และวิทยานิพนธ์เรื่องกลวิธีการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ โดยโชติการ เศรษฐัญญการ และอัญชลี วงศ์วัฒนา (2565) ที่ได้นำกลวิธีการแปลของ Newmark (1995) มาใช้ในงานวิจัย นอกจากนี้สารนิพนธ์เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของวรรณกรรมเรื่อง The Great Gatsby แปลโดย ชลลดา ไพบูลย์สิน และ ศ.ปรารค์ โดยจิตตกาญจน์ สารวิงษ์ (2564) นั้นได้นำทั้งทฤษฎีการแบ่งประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมของ Newmark มาวิเคราะห์แหล่งข้อมูลในการศึกษาด้วยเช่นกัน

ปัญหาการแปลที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับและภาษาเป้าหมาย สามารถส่งผลให้การแปลคลาดเคลื่อนหรือผิดความหมายได้หากผู้แปลไม่ตระหนักถึงประเด็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมและใช้กลวิธีการแปลที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกและรวบรวมคำทางวัฒนธรรมจากแหล่งข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นมาทำการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมและประเภทคำทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักแปล ในการแปลคำทางวัฒนธรรม และเป็นแนวทางการเรียนการสอนสำหรับผู้สอนและผู้เรียนด้านการแปล ตลอดจนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป ในการรับส่งข้อมูลที่มาจากรวัฒนธรรมอื่นอย่างรู้เท่าทัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีที่ใช้ในการแปล ที่ปรากฏในบทคัดย่อพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565)
2. เพื่อวิเคราะห์ประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565)
3. เพื่อเป็นสื่อในการเป็นเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการแปลคำทางวัฒนธรรมให้กับนักแปล ผู้สอนและผู้เรียนการแปล ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ขอบเขตของการวิจัย

1. แหล่งข้อมูล
บทคัดย่อต้นฉบับภาษาไทยและฉบับแปลภาษาอังกฤษในการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) .
2. เนื้อหา
การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาบทคัดย่อต้นฉบับภาษาไทยและฉบับแปลภาษาอังกฤษของการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่นำเสนอแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) รวมทั้งสิ้น 24 ชิ้น
3. ระยะเวลา
ระยะเวลาในการทำการศึกษารวมตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2565 - มิถุนายน 2566

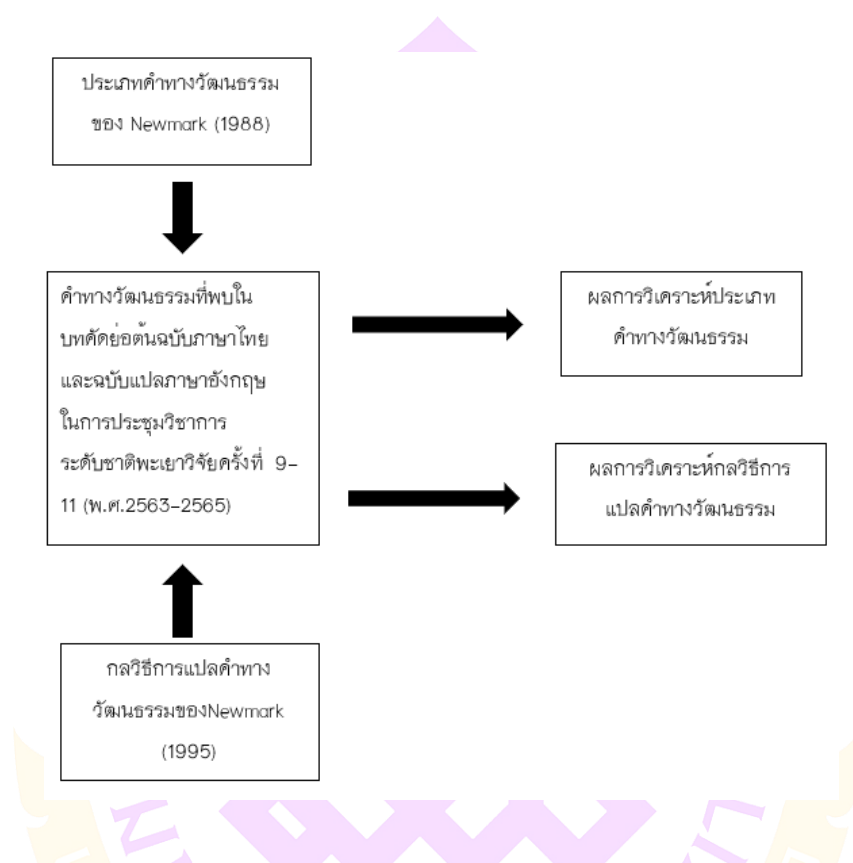
แบบแผนของการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาด้วยตนเองครั้งนี้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ที่ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณ ดังนี้

1. ในเชิงคุณภาพ คือการศึกษาและบันทึกประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งข้อมูล
2. ในเชิงปริมาณ คือการนับความถี่ของประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมและคำนวณความถี่แต่ละประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลออกมาเป็นร้อยละ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาด້วยตนเองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคำทางวัฒนธรรมที่พบในแหล่งข้อมูลมาศึกษาและวิเคราะห์ถึงประเภทคำทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Newmark (1988) และกลวิธีในการแปลคำทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Newmark (1995) ดังแผนภาพข้างล่าง

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ มีคำศัพท์เฉพาะที่ต้องสร้างความเข้าใจตรงกัน ดังนี้

1. คำทางวัฒนธรรม หมายถึง คำภาษาต้นฉบับภาษาไทยที่แสดงถึงวัฒนธรรมไทยที่ปรากฏในบทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ในสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่นำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation)
2. ประเภทคำทางวัฒนธรรม หมายถึง ประเภทของคำที่แสดงถึงวัฒนธรรมไทยที่ปรากฏในบทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ในสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่นำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation)

3. กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม หมายถึง กลวิธีการแปลคำที่แสดงถึงวัฒนธรรมไทย โดยแบ่งตามหลักการของ Newmark (1995)

4. บทความย่อ หมายถึง บทความย่อฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่คัดมาจากการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ในสาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ที่นำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation)

5. การประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย หมายถึง การประชุมวิชาการระดับชาติที่มหาวิทยาลัยพะเยาจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่าง อาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

การศึกษาด้วยตนเองครั้งนี้ นอกจากจะเกิดประโยชน์ต่อผู้วิจัยแล้ว ยังเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่ทำงานด้านการแปลตลอดจนผู้ที่ศึกษาด้านการแปลและบุคคลทั่วไปที่ได้รับสื่อข้ามวัฒนธรรม ดังนี้

1. สามารถแยกประเภทคำทางวัฒนธรรม และกลวิธีในการแปลและคำทางวัฒนธรรมได้
2. ได้เรียนรู้กลวิธีในการแปลคำทางวัฒนธรรมแต่ละประเภท เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการแปลคำทางวัฒนธรรมต่อไป
3. สร้างความตระหนักในประเด็นทางวัฒนธรรมให้กับนักแปลและผู้เรียนการแปล
4. เป็นแนวทางในการแปลคำทางวัฒนธรรมสำหรับนักแปลและผู้เรียนการแปล
5. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนการแปลคำทางวัฒนธรรมให้กับผู้สอนการแปล
6. สร้างความตระหนักให้กับประชาชนทั่วไปในการแปลสารที่มาจากภาษาหรือวัฒนธรรมอื่นอย่างรู้เท่าทัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการศึกษาประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นรายละเอียดตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความหมายของคำว่าวัฒนธรรม
2. การแปลและวัฒนธรรม
3. ประเภทคำทางวัฒนธรรม
4. กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม
5. บทคัดย่อ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของคำว่าวัฒนธรรม

วัฒนธรรม ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 มีความหมายว่า “สิ่งที่ทำ ความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมการแต่งกาย, วิธีชีวิตของหมู่ คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา”

คำว่า “วัฒนธรรม” มาจากภาษาบาลีว่า “วชฺฌน” มีความหมายว่า เจริญงอกงาม และภาษาสันสกฤตว่า “ธรรม” หมายถึง ความดี และตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Culture” ซึ่งมี รากศัพท์มาจากภาษาละติน “Cultura” ที่แปลว่า การเพาะปลูกหรือการปลูกฝัง ในด้าน สังคมศาสตร์ วัฒนธรรม หมายถึง วิธีชีวิต (Way of Life) หรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของ มนุษย์ในสังคม รวมถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจนความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและความรู้สึก ต่าง ๆ เป็นต้น (พระมหาประสิทธิ์ ปสิทฺโธ (สระทอง), 2559)

พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติศัพท์คำว่า “วัฒนธรรม” ซึ่งมาจากภาษาอังกฤษว่า “Culture” ว่า “ภูมิธรรมแห่งความเจริญงอกงาม ซึ่ง สามารถรวมความได้ถึง มรดกของสังคม ซึ่งเป็นสมบัติส่วนรวม มีทั้งของที่เป็นวัตถุ ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ นิติธรรม ประเพณีและอุปนิสัย” (ประภาศรี สีหอำไพ, 2550)

สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านแปลให้นิยามของคำว่า “วัฒนธรรม” ไปในทิศทางเดียวกัน ดังเช่น

Newmark (1988) ให้นิยามของ “วัฒนธรรม” ว่าเป็นวิถีชีวิตซึ่งมีการแสดงออกที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละชุมชนที่ใช้ภาษาเดียวกัน

Larson (1984) นิยามวัฒนธรรมว่าเป็นความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และกฎกติกาที่ซับซ้อนของคนในกลุ่มเดียวกัน

Baker (1992) เรียกคำทางวัฒนธรรมว่า cultural-specific concept หมายถึงคำในภาษาต้นฉบับที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย เช่น แนวคิดทางศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือ ประเภทของอาหาร ที่ย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม

สุพรรณิ ปันมณี (2552) มีความเห็นว่า วัฒนธรรม คือความแตกต่างทางวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และสภาพทางภูมิศาสตร์ ส่งผลให้เกิดคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาต้นฉบับแต่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปล

โดยสรุปวัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์แต่ละสังคมสร้างขึ้น มีทั้งที่เป็นรูปธรรมหรือวัฒนธรรมที่สัมผัสได้ เช่น สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ และนามธรรมหรือวัฒนธรรมที่สัมผัสไม่ได้ เช่น คติ ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้น วัฒนธรรมแต่ละพื้นที่ย่อมมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองและนำมาซึ่งความเจริญงอกงามให้แก่คนในสังคม

การแปลและวัฒนธรรม

ในการถ่ายทอดความหมายงานแปลได้อย่างถูกต้องที่สุด นอกจากผู้แปลจะมีความเชี่ยวชาญในภาษาต้นฉบับ และภาษาเป้าหมาย แล้ว ผู้แปลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับด้วย เนื่องจากภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ หากผู้แปลแปลความหมายของภาษาต้นฉบับแบบตัวต่อตัว โดยไม่คำนึงเรื่องวัฒนธรรม การสื่อความหมายจากภาษาต้นฉบับนั้นก็จะเป็นคลาดเคลื่อนหรือผิดเพี้ยน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดไปจากภาษาต้นฉบับ ดังที่สัญญาวิ สายบัว (2550) กล่าวว่า วัฒนธรรมของมนุษย์ในแต่ละสังคมย่อมมีความแตกต่างกัน และภาษาก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ดังนั้นผู้แปลต้องถ่ายทอดทั้งความหมายของภาษาและวัฒนธรรมของสังคมดังกล่าวด้วย

อย่างไรก็ตามการแปลเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอื่นย่อมเกิดปัญหาในการแปล เนื่องจากมีความแตกต่างหรือช่องว่างทางวัฒนธรรม (cultural gap) ของภาษาต้นฉบับและภาษาเป้าหมาย (Newmark, 1988) ฉะนั้นผู้แปลในฐานะตัวกลางในการถ่ายทอดความหมายต้นฉบับ ต้องตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และใช้ทักษะทางภาษาตลอดจนกลวิธีในการแปลที่เหมาะสม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้อ่านในวัฒนธรรมปลายทาง

ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ฉะนั้นผู้แปลต้องคำนึงถึงเรื่องความความแตกต่าง หรือช่องว่างทางวัฒนธรรมทุกครั้ง โดยเฉพาะการแปลเรื่องราวที่ถ่ายทอดมาจากภาษาหรือวัฒนธรรมอื่น นอกจากความเชี่ยวชาญในภาษาต้นฉบับและภาษาเป้าหมายแล้ว ผู้แปลต้องมีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับก่อนจะแปล เพื่อคงความหมายที่แท้จริงของภาษาต้นฉบับให้มากที่สุด

ประเภทคำทางวัฒนธรรม

Newmark (1988) กล่าวว่าคำทางวัฒนธรรมนั้น ไม่ได้รวมถึงคำที่มีความหมายสากล (Universal) และคำที่มีความหมายเชิงส่วนตัว (Personal) เนื่องจากคำเหล่านี้ไม่มีผลกระทบต่อ การแปล เช่น คำว่า breakfast ที่แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า อาหารเช้า คือคำที่มีความหมายสากล เพราะทุกวัฒนธรรมมีการรับประทานอาหารมื้อเช้าเหมือนกัน ทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องการแปล ในทางตรงกันข้ามคำที่มีในภาษาหนึ่งแต่ไม่มีในอีกภาษาหนึ่ง ย่อมส่งผลต่อการแปลเพื่อความหมายของภาษาต้นฉบับไว้ ดังนั้น Newmark จึงแบ่งประเภทคำทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการแปล ไว้ 5 ประเภท ดังนี้

1. คำวัฒนธรรมทางสิ่งแวดล้อม (Ecology) หมายถึง คำศัพท์ทางภูมิศาสตร์ เช่น พืช สัตว์ หรือ สภาพภูมิอากาศที่มีเฉพาะถิ่น ซึ่งความแตกต่างทางภูมิศาสตร์นี้ ทำให้เกิดความแตกต่างของคำทางวัฒนธรรมในแต่ละภาษา
2. คำวัฒนธรรมทางวัตถุ (Material culture) หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ในแต่ละวัฒนธรรม สร้างหรือคิดค้นขึ้น เช่น อาหาร เครื่องแต่งกาย ที่อยู่ เมืองที่อาศัยอยู่ และยานพาหนะ เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น ต้มยำกุ้งของไทยและซูชิของญี่ปุ่น ทั้งสองคำนี้เป็นอาหารของประเทศไทยและญี่ปุ่น ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนอาหารในประเทศอื่น
3. คำวัฒนธรรมทางสังคม (Social culture) หมายถึง คำศัพท์เกี่ยวกับ อาชีพ งาน กิจกรรมยามว่าง กีฬา และชนชั้นทางสังคม ของแต่ละสังคมซึ่งมีแบบแผนการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป เช่น ประเทศอินเดียมีการแบ่งชนชั้นของประชาชนเป็น 4 วรรณะ คือ วรรณะพราหมณ์ วรรณะกษัตริย์ วรรณะแพศย์ และวรรณะศูทร ตามลำดับ
4. คำวัฒนธรรมเกี่ยวกับองค์กร (Organizations) จารีตแบบแผน (customs) กิจกรรม (activities) กระบวนการ ขั้นตอน (procedures) ความคิด หรือมโนทัศน์ (concepts) หมายถึง คำที่เกี่ยวกับองค์กรต่าง ๆ รวมไปถึงประเพณี และแนวคิดคนในสังคมนั้น ๆ เช่น วัฒนธรรมด้านการเมือง ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ในแต่ละพื้นที่

5. คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับท่าทางและลักษณะนิสัย (Gestures and habits) หมายถึง ลักษณะกริยาท่าทางบางอย่างของวัฒนธรรมหนึ่ง สามารถสื่อความหมายแตกต่างกันไป จากอีกวัฒนธรรมหนึ่งได้ เช่น การชูนิ้วโป้ง ในวัฒนธรรมไทย แปลว่า ยอดเยี่ยม แต่ในวัฒนธรรมอิหร่าน สัญลักษณ์นี้มีนัยความหมายในการสบประมาท ดูถูก และหยาบคายมาก ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้แปลที่ต้องศึกษาความหมายที่แฝงอยู่ในของลักษณะท่าทางของวัฒนธรรมต้นฉบับให้เข้าใจก่อนทำการแปล

นอกจากนี้ Nida (1964) ได้เสนอประเด็นปัญหาทางวัฒนธรรมในการแปลไว้ 5 ประเภท ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ Newmark (1988) ดังนี้

1. คำวัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา (ecology culture) หมายถึง ความแตกต่างด้านสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น ทำให้มีคำเรียกชื่อ พืชพรรณ และสัตว์ต่าง ๆ หรือแม้แต่ภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่แตกต่างกันออกไป

2. คำวัฒนธรรมทางวัตถุ (material culture) หมายถึง สิ่งของต่าง ๆ เช่น เครื่องใช้หรือวัตถุต่าง ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น

3. คำวัฒนธรรมทางสังคม (social culture) หมายถึง วิธีการปฏิบัติตัวของคนในแต่ละสังคม ที่มีความแตกต่างกันไปตามวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ และมารยาทต่าง ๆ

4. คำวัฒนธรรมทางศาสนา (religious culture) หมายถึง ความเชื่อทางศาสนาต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม อันก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีซึ่งเป็นรากฐานทางความคิดของคนในสังคมนั้น ๆ

5. คำวัฒนธรรมทางภาษา (linguistic culture) หมายถึง ระบบทางภาษาและการใช้ภาษาของสังคมนั้น ๆ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันออกไป

กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม

ปัญหาหนึ่งที่ผู้แปลต้องประสบในการแปลคือคำแปลทางวัฒนธรรมดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งผู้แปลต้องรู้จักเลือกกลวิธีที่เหมาะสมมาใช้ในการถ่ายทอดความหมายของภาษาต้นฉบับไปยังภาษาเป้าหมาย

Newmark (1995) เสนอกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมไว้ 12 กลวิธี สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. Transference (การแปลโดยการยืม) เป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้เสียงของคำศัพท์ภาษาต้นฉบับมายังภาษาเป้าหมาย เช่น internet แปลว่า อินเทอร์เน็ต lift แปลว่า ลิฟท์ เป็นต้น

2. Naturalization (การแปลโดยการเปลี่ยนให้เป็นวัฒนธรรมปลายทาง) กลวิธีนี้ผู้แปลยังคงใช้คำยืมจากภาษาต้นฉบับแต่เปลี่ยนการออกเสียงให้ง่ายขึ้นในภาษาเป้าหมาย เช่น ภาษาอังกฤษ dinosaur แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า ไดโนเสาร์ เป็นต้น

3. Literal translation (การแปลตรงตัว) ผู้แปลจะแปลคำต่อคำ โดยไม่คำนึงถึงบริบทโดยรวมของภาษาต้นฉบับ เช่น รำดาบ แปลว่า sword dance เป็นต้น

4. Label translation (การแปลโดยการสร้างคำใหม่ขึ้นมา) เป็นวิธีการแปลคำใหม่ที่ยังไม่มีคำบัญญัติหรือเทียบเคียงในภาษาเป้าหมาย หากใช้การแปลตรงตัว ผู้แปลมักใส่เครื่องหมายอัญประกาศ (“ ”) ตรงคำใหม่ที่แปล เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าเป็นคำใหม่ที่แปลขึ้น

5. Accepted standard translation (การแปลโดยการใช้คำบัญญัติ) ใช้กรณีที่แปลชื่อเฉพาะที่มีการบัญญัติหรือเทียบเคียงในภาษาเป้าหมายแล้ว เช่น ชื่อสถาบันและองค์กรต่าง ๆ

6. Classifier (การแปลโดยการจำแนกประเภท) กลวิธีนี้เป็นการแปลโดยใช้การจำแนกประเภทคำทางวัฒนธรรมในภาษาต้นฉบับอย่างกว้าง ๆ เช่น ชนโตก ซึ่งเป็นภาษาชนเผ่าสำหรับกับข้าว สามารถแปลแบบกว้าง ๆ ได้ว่า tray ที่แปลว่า ถาดใส่ของ

7. Neutralization (การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง) กลวิธีนี้เป็นการแปลโดยใช้ความหมายเป็นกลาง ส่งผลให้ความหมายทางอารมณ์หรือรสของคำภาษาเป้าหมายน้อยกว่าคำในภาษาต้นฉบับ

8. Paraphrasing (การแปลโดยการอธิบายความ) กลวิธีนี้เป็นการอธิบายความหมายคำในภาษาต้นฉบับ ซึ่งใช้ในกรณีที่ผู้แปลไม่สามารถหาคำภาษาเป้าหมายมาเทียบเคียงได้ นอกจากจะใช้การอธิบายความหมายของคำเท่านั้น เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายอย่างชัดเจน เช่น เวียนเทียน แปลได้ว่า to walk clockwise around a temple holding flowers, incenses, and candles

9. Gloss, notes (การแปลโดยใช้เชิงอรรถ) ใช้กรณีที่ผู้แปลต้องการให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำที่แปลกับผู้อ่าน แต่ไม่ต้องการให้บทแปลยาวเกินไป ดังนั้นผู้แปลสามารถใช้เชิงอรรถและระบุคำอธิบายเพิ่มเติมที่ทำหน้านั้น ๆ หรือท้ายเล่มหนังสือ

10. Cultural equivalent (การแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมภาษาแปล) กลวิธีนี้ผู้แปลจะใช้การตรวจหาความหมายย่อยหรือลักษณะสำคัญของคำภาษาต้นฉบับและภาษาเป้าหมาย แล้วมาเปรียบเทียบกันว่ามีความหมายเหมือนกันมากน้อยเพียงใด เพื่อตัดสินใจเลือกใช้คำแปลที่ถูกต้องและใกล้เคียงต้นฉบับที่สุดในการสื่อความหมาย

11. Deletion (การแปลโดยการละ) กลวิธีนี้ผู้แปลจะไม่แปลคำภาษาต้นฉบับ เนื่องจากคำนั้นไม่มีความสำคัญและหากละไปก็ไม่ส่งผลกระทบต่อกรแปลและความเข้าใจของผู้อ่าน

12. Couplet (การแปลโดยใช้ 2 กลวิธี) กลวิธีนี้คือการที่ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลสองกลวิธีร่วมกันหรือมากกว่านั้น ในการแปลคำทางวัฒนธรรม

สุพรรณิ ปันมณี (2552) ได้แบ่งการแปลออกเป็น 2 ส่วนคือ การแปลสิ่งที่เป็นที่รู้จักหรือมีคำที่อ้างอิงถึงได้ในภาษาฉบับแปลและ การแปลสิ่งที่ไม่รู้จักหรือไม่มีคำที่สามารถอ้างอิงถึงได้ในภาษาฉบับแปล

กลวิธีในการแปลสิ่งที่ไม่รู้จักหรือมีคำที่อ้างอิงถึงได้ในภาษาฉบับแปลนั้น สุพรรณิ ปันมณี เสนอ 5 กลวิธี ดังนี้

1. การเทียบเคียงความหมายต่อความหมาย (nonliteral lexical equivalents)
 2. การใช้คำอธิบาย (descriptive phrase)
 3. การใช้คำที่สัมพันธ์กัน (related words)
 4. การใช้คำจำแนกประเภทโดยกว้าง และคำเฉพาะเจาะจง (generic-specific words)
 5. การใช้ความหมายรองและความหมายเชิงเปรียบเทียบ (secondary and figurative sense)
- สำหรับกลวิธีการแปลสิ่งที่ไม่รู้จักหรือไม่มีคำอ้างอิงถึงได้ในภาษาฉบับแปลนั้น มีอยู่

3 กลวิธีด้วยกัน คือ

1. การใช้คำ จำแนก ประเภทอย่างกว้างๆ แล้วตามด้วยคำอธิบายประกอบ
2. การใช้คำยืม
3. การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล

บทคัดย่อ

ความหมายของบทคัดย่อ

บทคัดย่อ (abstract) ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 มีความหมายว่า “ข้อความที่ย่อแต่ใจความสำคัญของบทความหรืองานวิจัยเป็นต้น”

ศิลปพร ศรีจันเพชร (2560) ให้ความหมายของบทคัดย่อว่า เป็นการเขียนสรุปทั้งหมดของงานวิจัยในหนึ่งย่อหน้า

สุนทร โคตรบรรเทา (2560) กล่าวว่า บทคัดย่อคือ บทสรุปภาพรวมของงานวิจัยและผลการศึกษาทั้งหมด ซึ่งบทคัดย่อคือส่วนสำคัญของงานวิจัย

Bouchrika (2023) กล่าวว่า abstract หรือ บทคัดย่อ มาจากคำศัพท์ภาษาละติน abstractus ซึ่งมีความหมายว่า “drawn away” หรือ ดึงออกไป คำนี้ยังนำไปใช้กับการเคลื่อนไหวทางศิลปะและดนตรี ซึ่งประกอบไปด้วยการแสดงออกทางอารมณ์อย่างชัดเจน อันสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของศิลปิน

Tavakoli (2012) ได้กล่าวว่่า บทคัดย่อคือบทสรุปของงานวิจัย ที่ประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ คำถามของงานวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย และ ผลการวิจัย

จากคำนิยามข้างต้นจึงสรุปได้ว่า บทคัดย่อคือ ข้อความที่สรุปเฉพาะใจความของงานวิจัยซึ่งควรประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลัก ๆ 3 ประการ คือ คำถามของงานวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย และ ผลการวิจัย

ประเภทของบทคัดย่อ

Day (1983, อ้างอิงใน ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2560, หน้า 26) ได้จัดประเภทบทคัดย่อออกเป็นสองประเภทหลัก ๆ ดังนี้

1. บทคัดย่อแบบให้ข้อมูล (Informative Abstract) หมายถึง บทคัดย่อที่ย่อทุกอย่างที่อยู่ในงานวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของงานวิจัยทั้งหมด มักพบในงานวิจัยประเภทการทดลองและการสำรวจ ซึ่งหลักการเขียนบทคัดย่อแบบให้ข้อมูลควรมี 4 ส่วน คือ จุดประสงค์การวิจัย วิธีการดำเนินงานวิจัย ผลการวิจัย และสรุปผลการวิจัย (Writing Tutorial Services, 2011)

2. บทคัดย่อแบบบ่งชี้หรือแบบพรรณนา (Indicative Descriptive Abstract) หมายถึง บทคัดย่อที่กล่าวถึงบริบทเนื้อหาของงานวิจัย โดยไม่กล่าวถึงผลการศึกษาค้นคว้าหรือข้อสรุป เพื่อให้ผู้อ่านตัดสินใจว่าต้องการอ่านเอกสารงานวิจัยฉบับเต็มหรือไม่ มักพบในงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ซึ่งบทคัดย่อประเภทนี้ไม่ถือว่าเป็นตัวแทนของงานวิจัยทั้งหมด หลักการเขียนบทคัดย่อแบบบ่งชี้หรือแบบพรรณนา มี 3 ส่วน คือ ขอบเขตของงานวิจัย ข้อเท็จจริงที่ใช้ในการวิจัย และสรุปผลการวิจัย (Writing Tutorial Services, 2011)

Koopman (1997) ระบุองค์ประกอบทั่วไปของบทคัดย่อที่ดี ดังนี้

1. แรงจูงใจ คือ สิ่งผู้วิจัยควรระบุเพื่อแสดงถึงความสำคัญของปัญหาและผลการวิจัยที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุผลและความสำคัญของงานวิจัยเรื่องนั้น ๆ

2. ปัญหา คือ สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการแก้ไขหรือสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยควรกล่าวถึงขอบเขตงานวิจัยในส่วนนี้ด้วย

3. การแก้ไขปัญหา คือ วิธีการ แนวคิดหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยเลือกมาแก้ไขปัญหาที่กำลังศึกษาอยู่ ผู้วิจัยควรกล่าวถึงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาด้วย

4. ผลการศึกษา คือ คำตอบของงานวิจัยหลังจากที่ทำการศึกษาเสร็จสิ้น ผู้วิจัยควรอธิบายผลการศึกษานี้อย่างชัดเจน ไม่ใช่คำกำกวม

5. สรุปผลการวิจัย คือ การตีความงานวิจัยในขั้นสุดท้ายว่าต้องการสื่ออะไร มีประโยชน์ต่อใครบ้าง

นอกจากนี้สุนทร โครตบรรเทา (2560) ระบุว่า การเขียนบทคัดย่อต้องมียอดประกอบ 3 ส่วน คือ

1. วรรคที่ 1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยควรเขียนเป็นความเรียงให้กระชับ และไม่ควรมีการระบุตัวเลขใด ๆ
2. วรรคที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ และสถิติที่ใช้ ซึ่งผู้วิจัยควรเขียนรายละเอียดสำคัญของทั้ง 3 ประเด็นนี้ในวรรคเดียวกัน
3. วรรคที่ 3 ผลการวิจัย เป็นข้อสรุปการศึกษาว่ามีอะไรบ้าง และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยเขียนให้กระชับและเห็นภาพรวมของงานวิจัย

หลักการเขียนบทคัดย่อ

ในการเขียนบทคัดย่อที่ดีนั้น นอกจากผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญของบทคัดย่อแล้ว ผู้วิจัยควรมีแนวทางการเขียนบทคัดย่อที่ดีด้วย เช่น

Tavakoli (2012) เสนอหลักการเขียนบทคัดย่อที่ดีดังนี้

1. ความถูกต้อง ผู้วิจัยควรใส่ข้อมูลที่ถูกต้องที่ปรากฏจริงในขั้นตอนการวิจัยเท่านั้น
2. ความเป็นกลาง ผู้วิจัยควรรายงานผลการวิจัยตามความจริง โดยไม่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวลงไปในการวิจัยนั้น
3. ความเป็นเหตุเป็นผลและชัดเจน ผู้วิจัยต้องเขียนบทคัดย่อให้มีความเชื่อมโยงกัน มีความชัดเจน ตลอดจนใช้คำที่กระชับและสื่อความหมายที่ไม่กำกวม
4. ความกระชับ ผู้วิจัยต้องเขียนบทคัดย่อแบบการสรุปใจความสำคัญของงานวิจัยเท่านั้น และหลีกเลี่ยงการกล่าวชื่องานวิจัยซ้ำ ๆ แต่เน้นใช้คำสำคัญ (Keywords) ที่แสดงในงานวิจัยของตน เพื่อให้ผู้อื่นสามารถสืบค้นหางานวิจัยจากแหล่งสืบค้นออนไลน์ได้ง่าย ซึ่ง Koopman (1997) ก็เห็นด้วยเช่นกันว่า การเขียนบทคัดย่อโดยเน้นคำสำคัญของงานวิจัยนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างมากในฐานะข้อมูลงานวิจัยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Publication Database) เนื่องจากผู้อ่านงานวิจัยปัจจุบันค้นหางานวิจัยจากแหล่งดังกล่าวมากขึ้น

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2555) กล่าวว่า หลักการเขียนบทคัดย่อที่ดีนั้น ต้องระบุสาระสำคัญของงานวิจัยโดยย่อ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน และในการเขียนบทคัดย่อนั้น ควรเขียนสั้น ๆ กระชับ มีข้อมูลวัตถุประสงค์ของการศึกษาและกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ระเบียบวิธีการศึกษา และสรุปผลการวิจัย

นอกจากนี้ Writing Tutorial Services (2011) เสนอหลักการ ABCS ของบทคัดย่อที่ดี ดังนี้

1. A = Accuracy (ความถูกต้อง) บทคัดย่อที่ดีต้องประกอบไปด้วยข้อมูลที่เป็นจริง

2. B = Brevity (ความสั้นกระชับ) บทคัดย่อที่ดีต้องกล่าวตรงประเด็น ใช้ภาษากระชับ

3. C = Clarity (ความชัดเจน) บทคัดย่อที่ดีต้องใช้คำทางวิชาการ ไม่ควรใช้ภาษาพูด และใช้คำที่แสดงความหมายชัดเจน ไม่กำกวม

จากแนวทางการเขียนบทคัดย่อที่นำเสนอมานั้น สรุปได้ว่าหลักการสำคัญในการเขียนบทคัดย่อที่ดีนั้น ผู้วิจัยต้องยึดในหลักการด้านเนื้อหาที่มีความถูกต้องและเป็นกลาง และหลักการด้านภาษาที่ต้องมีความชัดเจน กระชับ และเรียบเรียงอย่างเป็นเหตุเป็นผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัชรี โภคาสัมฤทธิ์ (2555) ทำการศึกษาวิธีการแปลโดยใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม (cultural substitution) ในการแปลความหมายของคำที่ทั้งปรากฏและไม่ปรากฏในภาษาแปล จากเอกสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ในช่วงพ.ศ. 2550-2554 ผลจากการศึกษาพบว่าเมื่อแยกตามความหมายแล้ว การแปลที่พบมี 10 ประเภท ได้แก่ การแปลคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ อาหาร ความเชื่อและศาสนา การชั่ง ตวง วัด คำอุทาน สุภาษิต และสำนวน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สรุปความคิดเห็นของนักแปลต่อการใช้เทคนิคนี้ พบว่านักแปลส่วนใหญ่เคยใช้เทคนิคนี้ด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับการแปลเพื่อบอกความหมาย ทั้งยังมีอภิปรายผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะจากนักแปลผู้ชำนาญด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการแปล โดยใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมสำหรับนักแปลต่อไป

สตรีรัตน์ ไกรอ่อน (2556) ศึกษากลวิธีและเทคนิคการแปลคำทางวัฒนธรรม และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีและเทคนิคการแปลจากนวนิยายสี่แผ่นดินต้นฉบับภาษาไทยและฉบับแปลภาษาอังกฤษ จากการศึกษาพบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลตรงตัว, การแปลแบบเอาความ, การทับศัพท์, การละคำ, และการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว ส่วนเทคนิคการแปลที่พบบนนั้น ได้แก่ เทคนิคการแปลแบบขยาย การแปลแบบพอเพียง การแปลแบบครบ การแปลแบบตัดแปลง การแปลแบบอ้างอิงข้อมูลเดิม และการใช้คำทับศัพท์ในประโยคเสมือนคำภาษาอังกฤษ โดยไม่มีการขยายความเพิ่มเติม นอกจากนี้ผู้วิจัยพบความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีและเทคนิคการแปล ดังนี้ กลวิธีการแปลแบบตรงตัวสัมพันธ์กับเทคนิคการแปลแบบครบ กลวิธีการแปลแบบเอาความ การทับศัพท์และการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว มีความสัมพันธ์กับเทคนิคการแปลแบบขยาย และกลวิธีการแปลแบบละคำมีความสัมพันธ์กับเทคนิคการแปลแบบพอเพียง

Aungsuwan (2014) ได้ศึกษาประเภทคำทางวัฒนธรรม ซึ่งแบ่งตามทฤษฎีของ Newmark (1998) และวิเคราะห์กลวิธีการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ตามแนวคิดของ

Baker (2005), Newmark (1998) และ Larson (1984) จากหนังสือทางพระพุทธศาสนา 4 เล่ม ผลจากการวิเคราะห์พบว่ามีความทางวัฒนธรรม 4 ประเภทปรากฏอยู่ ได้แก่ คำวัฒนธรรมทางสิ่งแวดล้อม (Ecology) คำวัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) คำวัฒนธรรมทางองค์การทางสังคม (Social Organization) และคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับท่าทางและลักษณะนิสัย (Gestures and Habits) นอกจากนี้พบกลวิธีการแปล 6 กลวิธี ได้แก่ การแปลตรงตัว (Literal translation) การอธิบายความหมาย (Paraphrasing) การใช้คำยืม (Using Loan Words) การใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม (Cultural Substitution) การแปลเพิ่มเติม (Addition Translation) และการละ (Omission Translation)

มยุรี พวงอภัย (2557) ได้ศึกษาการวิเคราะห์กลวิธีการแปลบทความทางวัฒนธรรมภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษของนิตยสารเมืองโบราณ ผลการวิจัยพบว่ามีกลวิธีการแปล 8 ชนิดที่ใช้บ่อย คือ กลวิธีการเพิ่ม การแทนที่ การใช้คำทั่วไป การเสริม การละ การทับศัพท์ การเปลี่ยนรูปคำ และการเปลี่ยนรูปวลีและประโยค มีลักษณะโครงสร้างทางภาษาที่ผู้แปลใช้กับกลวิธีเหล่านี้ทั้งหมด 13 ชนิด เช่น ลักษณะนาม กาล และกรรมวาจก และพบคำทางวัฒนธรรม 6 ชนิด คือ คำวัฒนธรรมที่ใช้เรียกชื่อตามตำแหน่งหรืออาชีพ คำวัฒนธรรมทางวัตถุ คำวัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา คำวัฒนธรรมทางทัศนคติ ความเชื่อ คำวัฒนธรรมที่ใช้ในการเปรียบเทียบ และคำทางวัฒนธรรมในการบอกเวลา

พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์ (2558) ได้ศึกษาการวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมจีน เรื่อง ซื่อหยวนจี้ ที่มีการนำมาแปลเป็นภาษาไทยใช้ชื่อว่า ซื่ออิว ผลจากการวิจัยพบว่าผู้แปลวรรณกรรมนี้ใช้กลวิธี 7 ลักษณะ 1. การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ (Generic words) 2. การแปลตรงตัวตามคำศัพท์ภาษาเดิม (Literal Translation) 3. การใช้การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปลเป็นการขยายความโดยวัฒนธรรมปลายทาง (A Cultural Substitute) 4. การใช้คำยืมที่เป็นคำทับศัพท์ (A Loan Word) 5. การแปลโดยใช้คำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายภาษาไทย (A Loan Word with Descriptive Phrase) 6. คำแปลที่ไม่ตรงตามต้นฉบับภาษาจีนและใช้คำที่ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมในภาษาไทย 7. คำแปลมีความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับภาษาจีนคำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในต้นฉบับดังกล่าวยังสามารถแบ่งประเภทเป็น 5 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา วัฒนธรรมทางวัตถุ วัฒนธรรมทางสังคม วัฒนธรรมทางศาสนา และวัฒนธรรมทางภาษา

วราพัชร ชาลีกุล และसानุช เสกขุนทด ณ สดาง (2562) ได้ศึกษา กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาเรื่อง เรื่องของจัน ดารา แต่งโดย

อุษณา เพลิงธรรม จากการศึกษาพบว่าผู้แปลนวนิยายเรื่องนี้ ใช้ทั้งสิ้น 8 กลวิธีคือ กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืม กลวิธีการแปลตรงตัว กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง กลวิธีการแปลโดยการอธิบายความ และกลวิธีการแปลโดยการละ หลังจากนั้น ผู้วิจัยจัดทำแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้อ่านที่มีต่อบทแปลของคำทางวัฒนธรรมโดยให้ผู้ทำแบบทดสอบ 5 คน แปลบทแปลภาษาอังกฤษของคำทางวัฒนธรรมกลับเป็นภาษาไทย ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจ 3 ระดับของผู้ทำแบบทดสอบที่มีต่อบทแปลของคำทางวัฒนธรรม คือ เข้าใจตรงตามต้นฉบับ เข้าใจใกล้เคียงกับต้นฉบับ และเข้าใจแตกต่างจากต้นฉบับ

Riangsiri (2018) ศึกษาการแปลภาษาบาลีรวมไปถึงคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา และได้แบ่งประเภทการแปลที่พบในหนังสือสองภาษา (ต้นฉบับเป็นภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ) ที่มีชื่อว่า DHUTANGA: WHAT TO DO? WHERE? WHAT FOR? ผลการศึกษาพบว่ามีกลวิธีการแปล 5 กลวิธี ได้แก่ การแปลแบบเทียบเคียงความหมายต่อความหมาย (Nonliteral Lexical Equivalents) การแปลแบบใช้คำอธิบาย (Descriptive Phrase) การแปลแบบใช้คำ จำแนกประเภท โดยกว้าง และคำ เฉพาะเจาะจง เพื่อระบุลักษณะภายนอก หน้าที่หรือจุดประสงค์ (Generic-specific Words) การแปลแบบใช้คำโดยกว้าง (Generic Word) และการแปลโดยใช้คำยืมที่มีการบรรยายหรืออธิบายสั้น ๆ (Loan Words)

จิตตกาญจน์ สารวิงษ์ (2564) เปรียบเทียบการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของวรรณกรรมเรื่อง The Great Gatsby แปลโดยชลลดา ไพบูลย์สินและ ศ.ปรางค์ จากการศึกษาพบว่า คำทางวัฒนธรรมที่พบมากที่สุด คือ คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับวัตถุ ผลการเปรียบเทียบการแปลคำทางวัฒนธรรมที่นักแปลทั้งสองท่านได้ใช้พบว่า กลวิธีการแปลที่ชลลดา ไพบูลย์สิน ใช้มากที่สุดคือ การแปลที่ใช้สองกลวิธี ในขณะที่การแปลที่ศ.ปรางค์ใช้มากที่สุดคือ การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเทียบเคียง

โชติการ เศรษฐธัญการ และอัญชลี วงศ์วัฒนา (2565) ศึกษาการแปลคำต้องห้ามทั่วไปและกลวิธีการแปลคำต้องห้ามเฉพาะ จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเพื่อผลิตบทบรรยายภาพยนตร์ พบว่าในการแปลทั่วไป นักแปลเลือกใช้ทั้งหมด 6 กลวิธี ได้แก่ การแปลสื่อความ การแปลแบบเสรี การไม่แปล การแปลถอดความหมาย การแปลตรงตัว สำหรับกลวิธีการแปลเฉพาะ พบทั้งหมด 5 กลวิธี ได้แก่ การเทียบคู่คำต้องห้าม การใช้คำต้องห้ามแบบลดความรุนแรง การลบคำต้องห้าม การแปลงเป็นคำอื่น และการแทนที่ด้วยคำอื่นตามลำดับ

ปิติกัทร บิลเต๊ะ, มุกข์ดา สุขธาราจารย์ และนภาศรี ทิมแย้ม (2564) ศึกษาลักษณะ คำศัพท์ทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากคู่มือการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม พบคำวัฒนธรรม 420 คำ โดยคำวัฒนธรรมทางสังคมและการเมืองพบมากที่สุด 175 คำ ตามมาด้วยคำวัฒนธรรมทางสิ่งแวดล้อม 115 คำ คำวัฒนธรรมทางวัตถุ 79 คำ และ คำ วัฒนธรรมทางศิลปะและวัฒนธรรม 51 คำ ในส่วนการวิเคราะห์กลวิธีการแปลนั้นพบ การแปล แบบตรงตัวมากที่สุด ตามมาด้วยการแปลมากกว่าหนึ่งกลวิธี การแปลแบบยืมคำ การแปล แบบอธิบาย การแปลแบบละ การแปลความหมายกว้างกว่าคำ และการแปลแบบกลาง

เนื่องจากงานวิจัยเกี่ยวกับการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ศึกษามาแล้วนั้น ส่วนใหญ่มุ่ง ศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมจากแหล่งข้อมูลประเภทนวนิยาย วรรณกรรม นิตยสาร หนังสือทางประวัติศาสตร์และพระพุทธศาสนา แต่ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาวิธีการแปล คำทางวัฒนธรรมจากบทคัดย่อ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อประเภทและ กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากบทคัดย่อในการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) เพื่อเพิ่มความหลากหลายของงานวิจัยการแปลคำทางวัฒนธรรมและ สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อนักแปล ผู้สอนและผู้เรียนด้านการแปล ตลอดจน บุคคลทั่วไปเนื่องจากการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการ ตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดความหมายที่ ถูกต้องจากภาษาหนึ่งไปอีกลanguageหนึ่ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

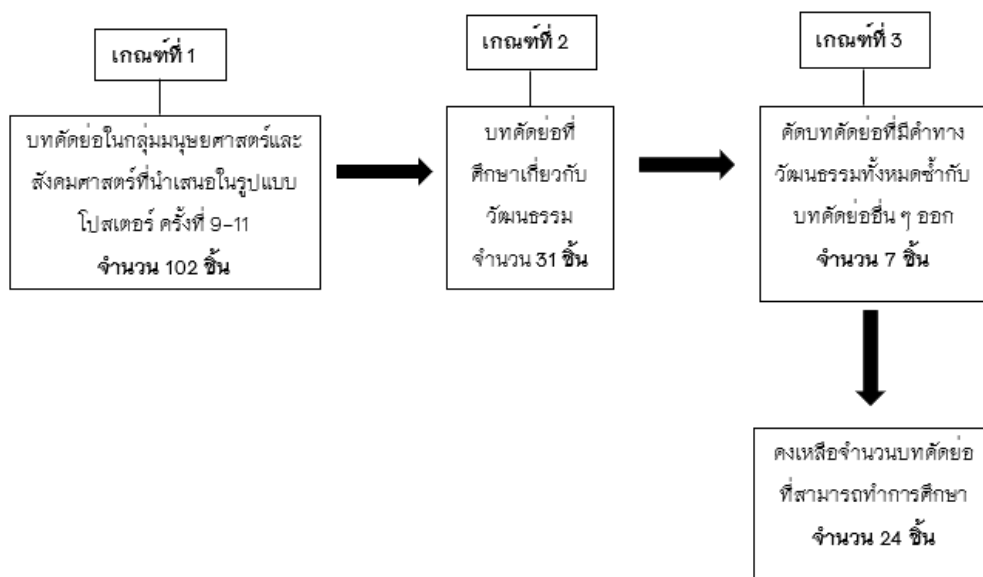
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง ประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปล บทคัดย่อในการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีที่ใช้ในการแปล คำทางวัฒนธรรม ที่ปรากฏในบทคัดย่อในการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) โดยขั้นตอนในการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

แหล่งข้อมูล

ในการศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาจากบทคัดย่อ เนื่องจากงานวิจัยการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ศึกษาพบนั้น มีแหล่งข้อมูลมาจากหลายแหล่ง เช่น นวนิยาย วรรณกรรม นิตยสาร หรือ หนังสือทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น แต่ยังไม่ปรากฏ การศึกษาเรื่องนี้จากบทคัดย่อ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกบทคัดย่อมาศึกษาการแปลคำทาง วัฒนธรรม โดยนำบทคัดย่อที่คัดเลือกจากการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทั้งต้นฉบับภาษาไทยและฉบับ แปลภาษาอังกฤษ ที่นำเสนอผลงานในรูปแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) มาใช้ในการ ศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่มีเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของไทย นอกจากนี้ยังมีคำทางวัฒนธรรมให้ศึกษาที่หลากหลาย

หลังจากได้แหล่งข้อมูลเป็นบทคัดย่อตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้คัดเลือก แหล่งข้อมูลอีกครั้ง โดยนำประเภทคำทางวัฒนธรรมของ Newmark (1988) มาเป็นกรอบใน การคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้แก่ เริ่มคัดเลือกจากชื่อเรื่องงานวิจัยฉบับภาษาไทยว่ามุ่ง ศึกษาด้านวัฒนธรรมหรือไม่ ต่อไปผู้วิจัยหาคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทคัดย่อฉบับ ภาษาไทยที่คัดเลือกไว้ในขั้นตอนแรก จากนั้นขีดเส้นใต้คำทางวัฒนธรรมที่พบ และคัดบทคัดย่อ ที่มีคำทางวัฒนธรรมทั้งหมดซ้ำกับบทคัดย่ออื่น หรือมีคำทางวัฒนธรรมน้อยไม่เพียงพอต่อการ วิเคราะห์หรือออกไป และสุดท้ายผู้วิจัยนำคำทางวัฒนธรรมฉบับภาษาไทยและฉบับแปลภาษา ภาษาอังกฤษที่พบ มาเติมลงในแบบบันทึกประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำทาง วัฒนธรรมที่ออกแบบไว้ เพื่อทำการวิเคราะห์ผลการรวบรวมข้อมูลในขั้นต่อไป กระบวนการ คัดเลือกแหล่งข้อมูล นำเสนอในรูปแบบแผนผัง ดังนี้ กระบวนการคัดเลือกบทคัดย่อจากการ

ประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ในสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่นำเสนอแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation)

ภาพ 2 กระบวนการคัดเลือกบทความจากการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ในสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่นำเสนอแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าด้วยเองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบบันทึกประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม (Cultural Words and Translation Strategies Recording Form) และแบบบันทึกข้อมูลบทความ (Abstract Recording Form) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบบันทึกประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม (Cultural Words and Translation Strategies Recording Form)

ในการเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยนั้น ผู้วิจัยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่มุ่งศึกษาและวิเคราะห์ประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็นแบบตารางบันทึกข้อมูลสำหรับบทความวิจัยแต่ละชิ้นที่คัดเลือกมา โดยผู้วิจัยแบ่งตารางออกเป็น 6 คอลัมน์ ได้แก่ คอลัมน์ที่ 1 ชื่อบทความ (Abstract No.) ซึ่งระบุชื่อบทความเป็นลำดับที่ เช่น บทความที่ 1 บทความที่ 2 เป็นต้น คอลัมน์ที่ 2 ลำดับ

ที่ของคำทางวัฒนธรรมที่พบในบทคัดย่อ นั้น ๆ คอลัมน์ที่3 ภาษาต้นฉบับ (Source Language) คอลัมน์ที่4 ภาษาเป้าหมาย (Target Language) คอลัมน์ที่5 ประเภทคำทางวัฒนธรรม (Cultural Types) และคอลัมน์ที่6 กลวิธีการแปล (Translation Strategies) ทั้งนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นระเบียบและง่ายต่อการวิเคราะห์ต่อไป (ดูภาคผนวก ก)

2. แบบบันทึกข้อมูลบทคัดย่อ (Abstract Recording Form)

ผู้วิจัยได้สร้างแบบบันทึกข้อมูลบทคัดย่อ (Abstract Recording Form) เพื่อบันทึกข้อมูลของบทคัดย่อแต่ละชิ้น ได้แก่ 1) สัญลักษณ์ (Codes) ที่ใช้เรียกแทนชื่อบทคัดย่อ 2) ประเภทคำทางวัฒนธรรม (Cultural Types) ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูล ประเภทและจำนวนคำทางวัฒนธรรมที่พบ 3) กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม (Translation Strategies) ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูล กลวิธีและจำนวนของกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่พบ 4) ข้อมูลแปลผล การศึกษาในรูปแบบจำนวนตัวเลขที่แสดงความถี่ที่ปรากฏและร้อยละของประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาระยะข้อมูล และการเรียกดูข้อมูลในภายหลัง (ดูภาคผนวก ข)

หลังจากออกแบบแบบบันทึกข้อมูลบทคัดย่อ (Abstract Recording Form) เสร็จสิ้น ผู้วิจัยนำแบบบันทึกข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมืออีกครั้ง ก่อนนำมาใช้ในการศึกษาด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลคำทางวัฒนธรรมจากบทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติ พะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) เพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์ ประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมนั้น มีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมบทคัดย่อในการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ. 2563-2565) ในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่นำเสนอแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) ตามเกณฑ์การคัดเลือกบทคัดย่อที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น รวมได้ทั้งหมด 102 ชิ้น
2. ทำการคัดเลือกบทคัดย่อที่มุ่งศึกษาด้านวัฒนธรรม พบว่ามีบทคัดย่อที่อยู่ในเกณฑ์นี้ (เกณฑ์ที่ 1) จำนวน 31 ชิ้น
3. คัดบทคัดย่อที่มีคำทางวัฒนธรรมทั้งหมดซ้ำกับบทคัดย่ออื่น ๆ หรือมีคำทางวัฒนธรรมน้อย ไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ออกไป พบว่ามีบทคัดย่อที่อยู่ในเกณฑ์ที่2นี้จำนวน 7 ชิ้น
4. นำบทคัดย่อที่เหลือจำนวน 24 ชิ้นนั้น มาทำการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5. บันทึกลำดับที่และสัญลักษณ์ของบทคัดย่อแต่ละชั้น ลงในแบบบันทึกที่ออกแบบไว้
6. บันทึกความถี่ของประเภทคำทางวัฒนธรรมแต่ละประเภทที่พบ ลงในแบบบันทึกที่ออกแบบไว้
7. บันทึกความถี่ของกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่พบ ลงในแบบบันทึกที่ออกแบบไว้
8. คำนวณความถี่ของประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่บันทึกไว้ออกมาเป็นร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูล

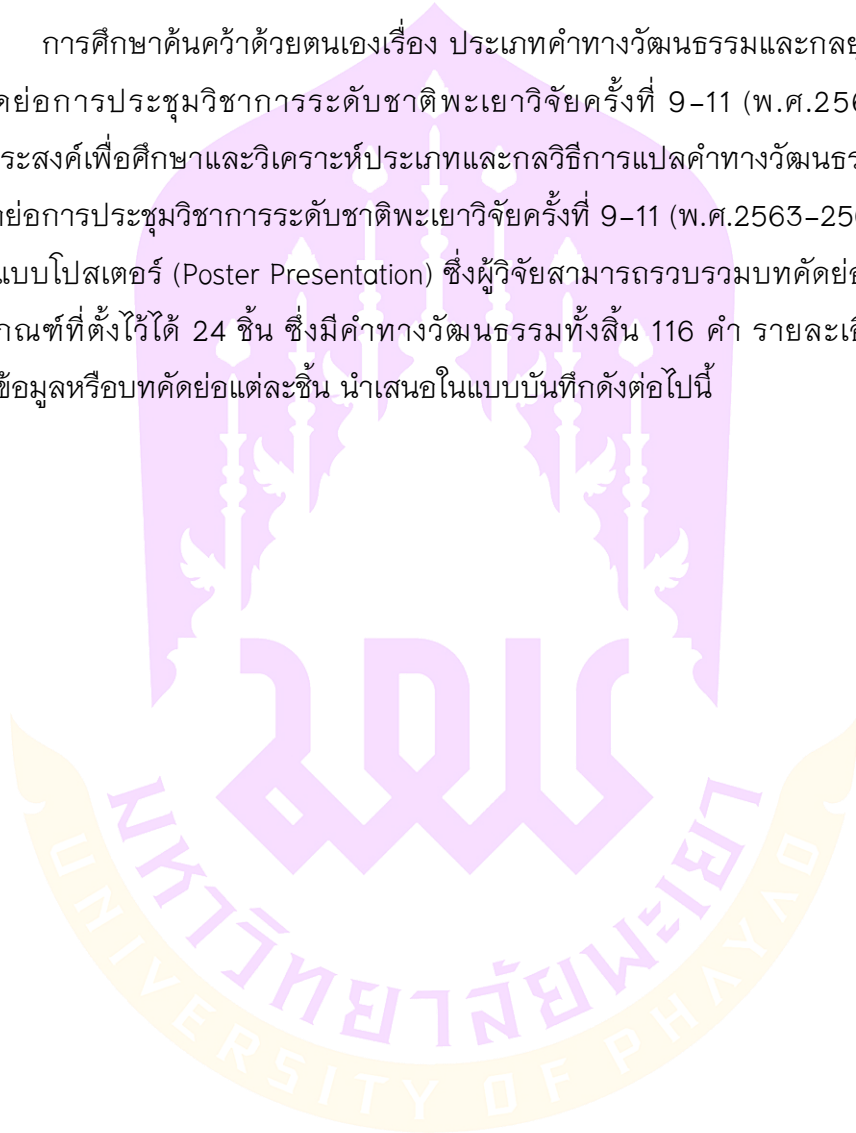
หลังจากรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้น ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม และบันทึกผลการวิเคราะห์ลงในแบบบันทึกข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ประเภทคำทางวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับที่พบ ตามกรอบแนวคิดประเภทคำทางวัฒนธรรมของ Newmark (1988) และบันทึกผลการวิเคราะห์ลงในแบบบันทึกข้อมูล คอลัมน์ที่ 4 ประเภทคำทางวัฒนธรรม (Cultural Types)
2. วิเคราะห์กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่พบตามกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมของ Newmark (1995) และบันทึกผลการวิเคราะห์ลงในแบบบันทึกข้อมูล คอลัมน์ที่ 5 กลวิธีการแปล (Translation Strategies)
3. นำผลการวิเคราะห์ประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลตรวจสอบความถูกต้อง
4. ปรับแก้ไขผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
5. นับความถี่ของประเภทคำทางวัฒนธรรมตามกรอบแนวคิดของ Newmark (1988) และคำนวณความถี่นั้นออกมาเป็นร้อยละ ก่อนจะบันทึกลงในแบบบันทึกความถี่และร้อยละของประเภทคำทางวัฒนธรรม
6. นับความถี่ของกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมตามหลักการของ Newmark (1995) และคำนวณความถี่นั้นออกมาเป็นร้อยละ ก่อนจะบันทึกลงในแบบบันทึกความถี่และร้อยละของกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง ประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลยุทธ์การแปลใน บทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏใน บทคัดย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ที่นำเสนอ ในรูปแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) ซึ่งผู้วิจัยสามารถรวบรวมบทคัดย่องานวิจัยที่ตรง ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ได้ 24 ชิ้น ซึ่งมีคำทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น 116 คำ รายละเอียดข้อมูลของ แหล่งข้อมูลหรือบทคัดย่อแต่ละชิ้น นำเสนอในรูปแบบบันทึกดังต่อไปนี้

บทคัดย่อที่	ผู้ดูแลกรณี	ประเภทคำทางวัฒนธรรม					กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม											
		ภ1	ภ2	ภ3	ภ4	ภ5	ก1	ก2	ก3	ก4	ก5	ก6	ก7	ก8	ก9	ก10	ก11	ก12
1	บ1		2		1													3
2	บ2	1	2		1								1	1				2
3	บ3		5	1						1						1		4
4	บ4		2	1														3
5	บ5			1	1	1									1			
6	บ6			1	5	3												3
7	บ7			1	2	1												2
8	บ8			1	1	1		1										
9	บ9		1	1	7								3	1				5
10	บ10			1	2	1												2
11	บ11				5			1		1		1						2
12	บ12		1	2					1									2
13	บ13		3	1					1									3
14	บ14			1	3	1		1					1			1		
15	บ15			6		4												2
16	บ16			11	1	8		1										3
17	บ17		3	1	1	3										1		1
18	บ18		3		2					1								4
19	บ19		1	3	2				2									4
20	บ20		1	2	10	1		2		1				3		2		4
21	บ21		1		1					1		1						
22	บ22		2	2	1				1		1		2					1
23	บ23		3	1						1								3
24	บ24				1				1									
รวม																		

ภาพ 3 แบบบันทึกข้อมูลบทคัดย่อ (Abstract Recording Form)

คำอธิบายอักษรย่อในตารางบันทึกข้อมูล

1. หมวด บ (บทคัดย่อ)

บ1-บ24 หมายถึง บทคัดย่อที่ 1-24

2. หมวด ก (ประเภทคำทางวัฒนธรรม)

ก1	หมายถึง	คำวัฒนธรรมทางสิ่งแวดล้อม
ก2	หมายถึง	คำวัฒนธรรมทางวัตถุ
ก3	หมายถึง	คำวัฒนธรรมทางสังคม
ก4	หมายถึง	คำวัฒนธรรมทางองค์กร จารีต ความคิด กิจกรรม
ก5	หมายถึง	คำวัฒนธรรมเกี่ยวกับท่าทางและนิสัย

3. หมวด ก (กลวิธีการแปล)

ก1	หมายถึง	การแปลโดยการยืม
ก2	หมายถึง	การแปลโดยการเปลี่ยนให้เป็นวัฒนธรรมปลายทาง
ก3	หมายถึง	การแปลตรงตัว
ก4	หมายถึง	การแปลโดยการสร้างคำใหม่ขึ้นมา
ก5	หมายถึง	การแปลโดยการใช้คำบัญญัติ
ก6	หมายถึง	การแปลโดยการจำแนกประเภท
ก7	หมายถึง	การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง
ก8	หมายถึง	การแปลโดยการอธิบายความ
ก9	หมายถึง	การแปลโดยใช้เชิงอรรถ
ก10	หมายถึง	การแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมภาษาแปล
ก11	หมายถึง	การแปลโดยการละ
ก12	หมายถึง	การแปลโดยการใช้ 2 กลวิธี

หลังจากรวบรวมข้อมูลลงในแบบบันทึกบทคัดย่อแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเภทคำทางวัฒนธรรมตาม Newmark (1988) และ กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมตามกรอบของ Newmark (1995) ซึ่งผลการวิเคราะห์ประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในเชิงปริมาณและคุณภาพนั้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเภทคำทางวัฒนธรรม

ตาราง 1 ประเภทคำทางวัฒนธรรมที่พบในบทคัดย่อประชุมวิชาการระดับชาติพะเยา
วิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565)

ที่	ประเภทคำทางวัฒนธรรม	ความถี่ (ครั้ง)	คิดเป็น ร้อยละ
1	คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร, จารีต แบบ แผน กิจกรรม, กระบวนการ, และความคิด	47	40.52
2	คำทางวัฒนธรรมทางสังคม	38	32.76
3	คำทางวัฒนธรรมทางวัตถุ	30	25.86
4	คำทางวัฒนธรรมทางนิเวศ	1	0.86

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 1 ผู้วิจัยพบคำทางวัฒนธรรม 4 ประเภท โดยประเภทคำทางวัฒนธรรมที่พบมากที่สุด คือ คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร จารีต แบบแผน กิจกรรม กระบวนการ และความคิด พบ 47 ครั้ง (ร้อยละ 40.52) ตามมาด้วยคำทางวัฒนธรรมทางสังคม พบ 38 ครั้ง (ร้อยละ 32.76) และคำทางวัฒนธรรมทางวัตถุ พบ 30 ครั้ง (ร้อยละ 25.86) สำหรับประเภทคำทางวัฒนธรรมที่พบน้อยที่สุด คือ คำทางวัฒนธรรมทางนิเวศ ซึ่งผู้วิจัยพบเพียง 1 ครั้ง (ร้อยละ 0.86)

ตัวอย่างประเภทคำทางวัฒนธรรมที่พบจากแหล่งข้อมูลการศึกษา มีดังนี้

1. คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร, จารีต แบบแผน, กิจกรรม, กระบวนการ, และความคิดของคนในสังคมนั้น ๆ เช่น

1.1 วิธีความเป็นพะเยา (Phayao Culture) ดังปรากฏใน บ1 เป็นคำทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของคนจังหวัดพะเยา

1.2 การทำบุญประกอบพิธีกรรมตั้งบายศรี (make merit and Baisri ceremony) ดังปรากฏใน บ9 เป็นคำทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงศาสนาและความเชื่อของคนไทย

1.3 ภูมิปัญญาในการทอผ้าของคนอีสาน (the wisdom of I-san people weaving) ดังปรากฏใน บ19 เป็นคำทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของคนอีสาน

1.4 ประเพณีออกพรรษา (the end of Buddhist Lent tradition) ดังปรากฏใน บ20 เป็นคำทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมหนึ่งทางพระพุทธศาสนา

2. คำทางวัฒนธรรมทางสังคมหมายถึง คำศัพท์เกี่ยวกับ อาชีพ งาน สันทนาการ กีฬา กิจกรรมยามว่าง และชนชั้นทางสังคม เช่น

2.1 วงดนตรีสะล้อซอซึง (Fiddle Stringed band) ดังปรากฏใน บ17 ซึ่งเป็นคำทางวัฒนธรรมที่หมายถึงวงดนตรีไทยประเภทหนึ่ง

2.2 เพลงลูกทุ่ง (Country Song) ดังปรากฏใน บ5 ซึ่งเป็นคำทางวัฒนธรรมที่หมายถึง เพลงไทยประเภทหนึ่ง

2.3 บทกวี “ที่ที่เรายืนอยู่” (the poetry “WHERE WE STAND”) ดังปรากฏใน บ8 เป็นคำทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์วรรณกรรมเรื่องหนึ่งของไทย

3. คำทางวัฒนธรรมทางวัตถุ หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างหรือคิดค้นขึ้น อันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมนั้น ๆ เช่น

3.1 ปราสาทหินพิมาย (Phimai Historical Park) ดังปรากฏใน บ22 เป็นคำทางวัฒนธรรมที่หมายถึงสิ่งก่อสร้างทางวัฒนธรรมโบราณ

3.2 เมืองโบราณบางขลัง (Bang Khlang Ancient Communities) ดังปรากฏใน บ3 เป็นคำทางวัฒนธรรมที่หมายถึงชุมชนโบราณในจังหวัดสุโขทัย

3.3 โรงเรียนนำเมืองวิทยาคม (Ngam Muang Wittayakhom School) ดังปรากฏใน บ18 เป็นคำทางวัฒนธรรมที่เป็นชื่อของโรงเรียนแห่งหนึ่งในประเทศไทย

4. คำทางวัฒนธรรมทางนิเวศ หมายถึง ระบบนิเวศที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ๆ เช่น

4.1 เกลือสินเธาว์ภูเขา (Rock Salt) ดังปรากฏใน บ2 เป็นคำทางวัฒนธรรมทางนิเวศ เนื่องจากเกลือสินเธาว์ภูเขานั้นเกิดขึ้นเฉพาะในพื้นที่อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

ตอนที่ 2 กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม

ตาราง 2 กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่พบในบทความวิชาการประชุมวิชาการระดับชาติ
พะเยาวิจัย ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565)

ที่	กลยุทธ์การแปล	ความถี่ที่พบ (ครั้ง)	คิดเป็น ร้อยละ
1	การแปลโดยใช้ 2 กลวิธี	53	45.69
2	การแปลโดยใช้คำยืม	24	20.69
3	การแปลตรงตัว	12	10.34
4	การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง	9	7.76
5	การแปลโดยใช้คำบัญญัติ	6	5.17
6	การแปลโดยการอธิบายความ	5	4.31
7	การแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมภาษาแปล	5	4.31
8	การแปลโดยการสร้างคำใหม่ขึ้นมา	1	0.86
9	การแปลโดยการละ	1	0.86

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 2 ผู้วิจัยพบกลวิธีการแปลในแหล่งข้อมูล 9 กลวิธี พบกลวิธีการ การแปลโดยใช้ 2 กลวิธี มากที่สุดถึง 53 ครั้ง (ร้อยละ 45.69) รองลงมาคือ การแปลโดยใช้คำยืม พบ 24 ครั้ง (ร้อยละ 20.69) ตามมาด้วย การแปลตรงตัว พบ 12 ครั้ง (ร้อยละ 10.34) การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง พบ 9 ครั้ง (ร้อยละ 7.76) การแปลโดยใช้คำบัญญัติ 6 ครั้ง (ร้อยละ 5.17) การแปลโดยการอธิบายความ พบ 5 ครั้ง (ร้อยละ 4.31) การแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมภาษาแปล พบ 5 ครั้ง (ร้อยละ 4.31) การแปลโดยการสร้างคำใหม่ขึ้นมา พบ 1 ครั้ง (ร้อยละ 0.86) และที่พบน้อยที่สุด คือ การแปลโดยการละ พบ 1 ครั้ง (ร้อยละ 0.86)

ตัวอย่างกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่พบ

1. การแปลโดยใช้ 2 กลวิธี เพื่อสื่อความหมายจากภาษาต้นฉบับไปยังภาษาเป้าหมายได้อย่างครบถ้วนมากที่สุด เนื่องจากการแปลเพียง 1 กลวิธี อาจจะไม่สามารถสื่อความหมายของภาษาต้นฉบับได้สมบูรณ์ ทำให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายที่ไม่ใช่คนไทยหรือไม่รู้ภาษาไทย เข้าใจความหมายของคำผิดไปหรือคลาดเคลื่อนได้ เช่น

1.1 วัดศรีโคมคำ ดังปรากฏใน บ1 แปลได้ว่า “Si Khom Kham Temple” ซึ่งเป็นกลวิธีการแปลโดยใช้ 2 กลวิธี กล่าวคือ “Si Khom Kham” ใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืม และ temple ใช้กลวิธีการแปลตรงตัว จะเห็นได้ว่าการแปลด้วยวิธีนี้ ทำให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายเข้าใจว่า “Si Khom Kham” เป็นชื่อเฉพาะของวัด ๆ หนึ่งในศาสนาพุทธ ในทางตรงกันข้ามหากผู้แปลใช้กลวิธีการแปลเพียงกลวิธีเดียว เช่น กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืม คำว่า “วัดศรีโคมคำ” จะแปลได้ว่า “Wat Si Khom Kham” ทำให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายที่ไม่ใช่คนไทยหรือรู้ภาษาไทย ไม่ทราบว่า “Wat Si Khom Kham” เป็นชื่อวัด เนื่องจากคำนี้แปลทับศัพท์ทั้งหมดโดยไม่มีคำแปลใดที่บ่งบอกว่าเป็นศาสนสถาน แต่หากมีการใช้กลวิธีการแปลแบบอื่นร่วมด้วย จะทำให้การสื่อความหมายไปยังภาษาเป้าหมายสมบูรณ์มากขึ้น

1.2 น้ำอบไทย ดังปรากฏใน บ12 แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Scented Water (Thai fragrances) เป็นการแปลโดยใช้ 2 กลวิธี กล่าวคือคำว่า น้ำอบไทย แปลว่า Scented Water ซึ่งเป็นการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง เนื่องจาก Scented Water มีความหมายว่า น้ำที่มีกลิ่นหอม ทำให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายเข้าใจว่าน้ำอบไทยคือน้ำหอมประเภทหนึ่ง และคำว่า Thai fragrances เป็นการแปลโดยการอธิบายความเพิ่มเติม เนื่องจากผู้แปลต้องการระบุว่า Scented Water นั้น คือ Thai fragrances หรือน้ำหอมของไทย เพื่อให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายเข้าใจความหมายของคำในภาษาต้นฉบับมากยิ่งขึ้น

1.3 บวงสรวงพระธาตุจุฬามณี ดังปรากฏใน บ20 แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า pay respect to Phra That Chulamanee เป็นการแปลโดยใช้ 2 กลวิธี กล่าวคือคำว่า บวงสรวง เป็นการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมภาษาแปล เนื่องจาก บวงสรวง มีลักษณะเป็นการแสดงความเคารพอย่างหนึ่ง ผู้แปลจึงแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า pay respect ซึ่งมีความหมายว่า แสดงความเคารพ และคำว่า พระธาตุจุฬามณี แปลได้ว่า Phra That Chulamanee ซึ่งเป็นการแปลโดยใช้คำยืมจากภาษาต้นฉบับ

2. การแปลโดยใช้คำยืมจากภาษาต้นฉบับ ซึ่งมักจะใช้กับชื่อบุคคล ชื่อวรรณกรรม หรือชื่อเฉพาะอื่น ๆ เช่น

2.1 วิถีเล่นคำลำปางโขง ดังปรากฏใน บ10 แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า WiThi-LenKham-Lamfangkong ซึ่งผู้แปลใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืมจากภาษาต้นฉบับทั้งหมด

2.2 พ่อมหา แม่หางเครื่อง ลูก (สาว) นักร้อง ดังปรากฏใน บ14 แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Phor Ma Ha, Mae Hang Krueng, Look (Sao) Nak Rong ซึ่งผู้แปลใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืมจากภาษาต้นฉบับทั้งหมด

2.3 พระอภัยมณี ดังปรากฏใน บ15 แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Phra Aphai Mani ซึ่งผู้แปลใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืมจากภาษาต้นฉบับทั้งหมด

3. การแปลตรงตัว กลวิธีนี้ผู้แปลแปลโดยเทียบความหมายของภาษาต้นฉบับกับภาษาเป้าหมายแบบคำต่อคำ โดยไม่คำนึงถึงบริบท เช่น

3.1 บทกวีนิพนธ์ “ที่ที่เรายืนอยู่” ดังปรากฏใน บ8 แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า the poetry "WHERE WE STAND" จะเห็นได้ว่าผู้แปลเทียบความหมายในภาษาไทยกับภาษาอังกฤษแบบคำต่อคำ กล่าวคือ บทกวีนิพนธ์ มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า poetry และ ที่ที่เรายืนอยู่ มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Where we stand.

3.2 จักสานไม้ไผ่ ดังปรากฏใน บ13 แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า bamboo weaving จะเห็นได้ว่าผู้แปลเทียบความหมายในภาษาไทยกับภาษาอังกฤษแบบคำต่อคำ กล่าวคือ จักสาน มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า weaving และ ไม้ไผ่ มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า bamboo

3.3 ภูมิปัญญาไทยด้านการแพทย์แผนไทย ดังปรากฏใน บ16 แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า Thai wisdom in Thai traditional medicine ซึ่งเกิดจากการแปลโดยเทียบความหมายในภาษาไทยกับภาษาอังกฤษแบบคำต่อคำ กล่าวคือ คำว่า ภูมิปัญญาไทย แปลว่า Thai wisdom และคำว่า ด้านการแพทย์แผนไทย แปลว่า Thai traditional medicine

4. การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง ซึ่งให้ความหมายที่ทำให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายเข้าใจได้ แต่ไม่เข้าถึงอรรถรสหรือรายละเอียดของคำเท่าภาษาต้นฉบับ เช่น

4.1 อบายมุข ดังปรากฏใน บ21 แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า evil ซึ่งเป็นคำแปลที่แสดงความหมายเป็นกลาง เนื่องจากคำว่า อบายมุข ในภาษาต้นฉบับ หมายถึง เหตุแห่งความฉิบหาย และ evil ในภาษาเป้าหมาย มีความหมายว่า สิ่งชั่วร้าย ดังนั้นคำแปลในภาษาเป้าหมาย จึงไม่ได้มีความหมายตรงกับภาษาต้นฉบับทั้งหมด แต่ให้ความหมายที่เป็นกลาง ซึ่งทำให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายสามารถเข้าใจความหมายไปในทิศทางเดียวกับผู้อ่านภาษาต้นฉบับได้

4.2 อาคารที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ดังปรากฏใน บ22 แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า headman's office ซึ่งเป็นคำแปลที่แสดงความหมายเป็นกลาง เนื่องจากคำว่า headman's office มีความหมายกว้าง ๆ ว่า สำนักงานของหัวหน้างาน หรือ ผู้นำ ซึ่งอาจจะเป็นผู้ใหญ่กำนัน หรือผู้นำกลุ่มอื่น ๆ ก็ได้ ดังนั้นคำแปลนี้จึงสื่อความหมายเป็นกลาง แต่ยังคงทำให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายเข้าใจความหมายความหมายไปในทิศทางเดียวกับผู้อ่านภาษาต้นฉบับ

4.3 ขบวนเทิดพระเกียรติ ดังปรากฏใน บ11 แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า honor procession ซึ่งเป็นคำแปลที่แสดงความหมายเป็นกลาง เนื่องจากคำแปลนี้ให้ความหมายว่า ขบวนแห่เกียรติยศ ซึ่งไม่ได้ระบุว่าเป็นขบวนแห่ของใคร แต่ในภาษาต้นฉบับระบุว่าเป็นขบวนเทิดพระเกียรติ ซึ่งเป็นขบวนที่จัดขึ้นมาเพื่อเชิดชูเกียรติของพระมหากษัตริย์หรือราชวงศ์ อย่างไรก็ตามคำแปลในภาษาเป้าหมายก็ยังคงทำให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายเข้าใจความหมายไปในทิศทางเดียวกับผู้อ่านภาษาต้นฉบับ

5. การแปลโดยการใช้คำบัญญัติ ซึ่งมักจะพบตามชื่อเฉพาะขององค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ ที่ได้รับการบัญญัติไว้แล้ว เช่น

5.1 เทศบาลตำบลเมืองบางขลัง ดังปรากฏใน บ3 แปลเป็นภาษาอังกฤษตามที่ได้รับการบัญญัติ ได้ว่า Bang Khlang Municipality Office

5.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ดังปรากฏใน บ9 แปลเป็นภาษาอังกฤษตามที่ได้รับการบัญญัติ ได้ว่า Loei Rajabhat University

5.3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก ดังปรากฏใน บ21 แปลเป็นภาษาอังกฤษตามที่ได้รับการบัญญัติ ได้ว่า Rajamangala University of Technology Lanna Tak

6. การแปลโดยการอธิบายความ เป็นการแปลที่ผู้แปลใช้การอธิบายความเป็นประโยคหรือกลุ่มคำ เนื่องจากไม่มีคำในภาษาเป้าหมายที่สามารถเทียบเคียงกับภาษาต้นฉบับนั้นได้ เช่น

6.1 ฮีต12 คอง14 ดังปรากฏใน บ20 แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า the Lunar Festival and Fourteen Laws of the Isan people ซึ่งเป็นการแปลโดยการอธิบายความ ที่แสดงให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายเข้าใจความหมายของคำทางวัฒนธรรมนี้ว่าเป็นงานเทศกาลงานหนึ่งของคนอีสาน

6.2 การไหลเรือไฟ ดังปรากฏใน บ20 แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า Illuminated Boat Procession ซึ่งเป็นการแปลโดยการอธิบายความ ที่แสดงให้ผู้อ่านในภาษาเป้าหมายเข้าใจความหมายและเห็นภาพของคำทางวัฒนธรรมนี้ว่าเป็นประเพณีการแสดงขบวนเรือที่มีแสงสีส่องสว่างงดงาม

7. การแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมภาษาแปล เช่น

7.1 นาฏศิลป์ ดังปรากฏใน บ20 แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า dance ซึ่งเป็นคำแปลที่มีความหมายเทียบเคียงกับภาษาต้นฉบับได้ เนื่องจากคำว่า นาฏศิลป์ มีความหมายว่าการเต้นรำประเภทหนึ่ง ซึ่งมีตรงกับคำว่า dance ที่แปลว่า เต้น ในภาษาอังกฤษ

7.2 เพลงลูกทุ่ง ดังปรากฏใน บ5 แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า Country Song ซึ่งเป็นคำแปลที่เทียบเคียงกับภาษาต้นฉบับได้ เนื่องจากคำว่า เพลงลูกทุ่ง มีความหมายว่า เพลงประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตของคนในท้องถิ่นหรือชนบท เช่นเดียวกับคำว่า Country music ในภาษาเป้าหมาย

8. การแปลโดยการสร้างคำใหม่ขึ้นมา โดยเฉพาะชื่อองค์กรต่าง ๆ เนื่องจากยังไม่มีการบัญญัติเป็นภาษาเป้าหมาย เช่น

8.1 กลุ่มวิสาหกิจผู้สูงอายุรักษ์สมุนไพร ดังปรากฏใน บ20 แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า Elderly for Herbs Enterprise ซึ่งเป็นชื่อองค์กรหนึ่งที่ยังไม่มีการบัญญัติชื่อภาษาอังกฤษขึ้นมา ดังนั้นผู้แปลจึงตั้งชื่อองค์กรนี้เป็นภาษาอังกฤษขึ้นมาเอง

9. การแปลโดยการละ เป็นกลวิธีที่ใช้ในกรณีที่คำในภาษาต้นฉบับไม่ได้ส่งผลต่อความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยพบเพียง 1 ครั้ง คือคำว่า เสด็จพระราชดำเนิน ดังปรากฏใน บ3 ซึ่งการละนี้ไม่ได้ส่งผลต่อความเข้าใจในเนื้อหาของภาษาต้นฉบับ

บทที่ 5

บทสรุป

ปัจจุบันการติดต่อสื่อสารข้ามวัฒนธรรม จากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่งนั้นเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ดังนั้นการแปลจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสื่อสารจากภาษาต้นฉบับไปยังภาษาเป้าหมายเป็นไปอย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามปัญหาหนึ่งที่เกิดในการแปลนั้น คือคำทางวัฒนธรรม ซึ่งไม่ปรากฏในภาษาเป้าหมาย ดังนั้นผู้แปลต้องใช้กลวิธีหรือเทคนิคการแปลที่เหมาะสมในการถ่ายทอดความหมาย ให้มีความใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมากที่สุด เพื่อให้ผู้รับสารในภาษาเป้าหมายเข้าใจตรงกับภาษาต้นฉบับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาด้วยตนเองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีที่ใช้ในการแปลคำทางวัฒนธรรม ที่ปรากฏในบทความการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่นำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) และจากการรวบรวมข้อมูลจากบทคัดย่อทั้ง 24 ชิ้น ลงในแบบบันทึกและคำนวณความถี่ออกมาเป็นร้อยละ ผู้วิจัยพบคำทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น 116 คำ โดยเป็นคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร จารีต แบบแผน กิจกรรม กระบวนการ และความคิด มากที่สุด ถึง 47 ครั้ง (ร้อยละ 40.52) ตามมาด้วย คำทางวัฒนธรรมทางสังคม พบ 38 ครั้ง (ร้อยละ 32.76) คำทางวัฒนธรรมทางวัตถุ พบ 30 ครั้ง (ร้อยละ 25.86) และคำวัฒนธรรมทางนิเวศ พบ 1 ครั้ง (ร้อยละ 0.86)

สำหรับกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมนั้น พบการแปลโดยใช้ 2 กลวิธี มากที่สุด ถึง 53 ครั้ง (ร้อยละ 45.69) ตามมาด้วย การแปลโดยใช้คำยืม พบ 24 ครั้ง (ร้อยละ 20.69) การแปลตรงตัว พบ 12 ครั้ง (ร้อยละ 10.34) การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง พบ 9 ครั้ง (ร้อยละ 7.76) การแปลโดยใช้คำบัญญัติ 6 ครั้ง (ร้อยละ 5.17) การแปลโดยใช้อธิบายความ พบ 5 ครั้ง (ร้อยละ 4.31) การแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมภาษาแปล พบ 5 ครั้ง (ร้อยละ 4.31) การแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมภาษาแปล พบ 5 ครั้ง (ร้อยละ 4.31) ส่วนการแปลโดยการสร้างคำใหม่ขึ้นมา และการแปลโดยการละ พบ 1 ครั้งเท่ากัน (ร้อยละ 0.86)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการการศึกษาที่กล่าวมานั้น แสดงให้เห็นว่าประเภทคำทางวัฒนธรรมในการแปลจากภาษาต้นฉบับไปยังภาษาเป้าหมายนั้น จะมีประเภทใดมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของแหล่งข้อมูลว่ามุ่งไปทางประเด็นทางวัฒนธรรมด้านใด ดังเช่นในการศึกษาครั้งนี้ เนื้อหาของแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีวัฒนธรรม รวมไปถึงศาสนาและความเชื่อของคนในสังคมนั้น ๆ ทำให้ประเภทคำทางวัฒนธรรมที่พบมากที่สุดคือ คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร จารีต แบบแผน กิจกรรม กระบวนการ ดังนั้นผู้แปลจึงต้องตระหนักถึงประเด็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้านนี้ ในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับไปยังภาษาเป้าหมายอย่างถูกต้อง ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pormrat และ Rakpa (2022) ที่ศึกษาคำทางวัฒนธรรมจากบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ด้านพุทธจิตวิทยา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่าคำทางวัฒนธรรมที่พบมากที่สุดคือ คำทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับคำสอนและความเชื่อทางศาสนา ซึ่งพบมากถึง 126 คำ จากคำทางวัฒนธรรมที่พบทั้งหมด 194 คำ เนื่องจากบทคัดย่อที่นำมาศึกษานั้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาพุทธ

นอกจากนี้การศึกษาด้วยตนเองครั้งนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญชลิศา ตรีกลางดอน, อังคณา สุขวิเศษ และนันทน์ลิน อินเสมียน (2565) ที่ศึกษาประเภทคำทางวัฒนธรรมจากคอลัมน์ Thai Passage ในนิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ สวัสดิ์ ของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ฉบับเดือนมกราคม – ธันวาคม 2562 โดยใช้เกณฑ์จำแนกคำทางวัฒนธรรมของ Nida (1975) พบว่าคำทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางนิเวศพบมากที่สุด ซึ่งมีมากถึง 153 คำ หรือ คิดเป็นร้อยละ 57.74 จากคำทางวัฒนธรรมที่พบทั้งหมด 265 คำ เนื่องจากข้อมูลของงานวิจัยนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทยและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในประเทศไทย

อีกทั้งในงานวิจัยของอติศา งามศรี (2560) ได้เสนอการจำแนกคำทางวัฒนธรรมที่พบในนิยายเรื่อง “ครูบ้านนอก” ผลการวิจัยพบว่า คำทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับภาษาพบมากที่สุด เนื่องจากบริบทของของนิยายนั้น เป็นเรื่องราวของชาวบ้าน ครู และข้าราชการ ส่งผลให้บทสนทนาในเรื่อง มีคำที่แสดงชนชั้นมากเป็นพิเศษ เช่นเดียวกับงานวิจัยของวราพัชร ซาลีกุล (2560) ซึ่งใช้เกณฑ์การจำแนกคำทางวัฒนธรรมของ Nida (1945) ในการศึกษาคำทางวัฒนธรรมจากกรณีศึกษาเรื่อง “เรื่องของจัน ดารา” ได้แสดงผลงานวิจัยว่า พบคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับภาษามากที่สุดเช่นกัน เนื่องจากรวบรวมข้อมูลจากนิยายเรื่อง “เรื่องของจัน” ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับชนชั้นวรรณะของคนในสังคมไทย ในช่วงเวลานั้น

การศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม คือวัตถุประสงค์ของการวิจัยอีกประการหนึ่งของการศึกษาคำนี้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าการแปลคำทางวัฒนธรรมโดยใช้กลวิธีใดวิธีหนึ่ง เพียงหนึ่งกลวิธีเดียวนั้น ไม่เพียงพอต่อการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่งได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากความแตกต่างระหว่างสองวัฒนธรรมนั้นมีมากจนเกินไป จนผู้แปลไม่สามารถหาคำในภาษาแปลมาเทียบเคียงความหมายของภาษาต้นฉบับได้ ดังนั้นผู้แปลต้องใช้กลวิธีการแปลที่หลากหลาย เพื่อให้คำแปลนั้นสื่อความหมายไปยังภาษาเป้าหมายได้สมบูรณ์มากที่สุด ดังเช่นในการศึกษาคำนี้ ผู้วิจัยพบกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมโดยใช้ 2 กลวิธีมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Nasser (2018) ที่ได้กล่าวในงานวิจัยของตนชื่อ “The Use of Couplet in Translating Religio-Legal Terms from Arabic into English” ว่านักแปลมักใช้กลวิธีการแปล 2 กลวิธี เพื่อช่วยคงความหมายของคำทางวัฒนธรรมที่แปลจากภาษาต้นฉบับไปยังภาษาเป้าหมาย ตลอดจนผลการวิจัยของพระเกียรติกร พรหมรัตน์ และสิงห์คำ รักป่า (2022) ในงานวิจัยชื่อ “Cultural Terms and Translation Strategies in Dissertation Abstracts of a Buddhist University” พบว่าการแปลแบบผสม (Hybrid Strategy) ซึ่งหมายถึงการแปลโดยใช้การแปลตรงตัวและทับศัพท์ เป็นหนึ่งในกลวิธีในการแก้ไขปัญหาการแปลคำทางวัฒนธรรม ให้มีความถูกต้อง และสามารถถ่ายทอดความหมายไปยังผู้อ่านในภาษาเป้าหมายเข้าใจมากขึ้น

วิไล ลีเมถาวรานันต์ และดารณี มณีลาภ (2565) ที่ศึกษาการแปลคำในบริบทวัฒนธรรมจีนเป็นภาษาไทยจากเรื่อง ร้านน้ำชา บทละครพูด 3 องก์ของเหลาเส่อ ได้พบว่ากลวิธีการแปลที่ผู้แปลมักจะใช้คือ การแปลแบบผสมผสาน (inconsistent mixture) กล่าวคือใช้กลวิธีการแปลโดยการทับศัพท์ร่วมกับการแปลแทนที่คำศัพท์ที่ไม่ปรากฏในภาษาปลายทางด้วยสิ่งที่ปรากฏในภาษาปลายทาง

การศึกษานี้ยังสอดคล้องกับ Riangsiri (2018) ในงานวิจัยเรื่อง The Translation Strategies of Buddhist Terms from Thai into English in DHUTANGA: WHAT TO DO? WHERE? WHAT FOR? By P.A. Payutto ที่ศึกษาคำทางพระพุทธศาสนาในหนังสือทางพระพุทธศาสนา พบว่ากลวิธีการแปลโดยใช้คำกว้าง ๆ ร่วมกับคำอธิบายเพิ่มเติมและการแปลโดยใช้คำทับศัพท์ร่วมกับคำอธิบายเพิ่มเติมนั้น เป็นกลวิธีการแปลที่มีประสิทธิภาพนำมาซึ่งความถูกต้อง ชัดเจน และเป็นธรรมชาติของคำแปลในภาษาเป้าหมาย

ในขณะที่จิตตกาญจน์ สารวิงษ์ (2564) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบการใช้กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในวรรณกรรมเรื่อง The Great Gatsby ที่แปลโดย ชลลดา ไพบุลย์สิน และศ.ปรารงค์ พบว่า กลวิธีการแปลที่ใช้สองกลวิธีเป็นกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่นัก

แปลทั้งสองท่านใช้มากเป็นลำดับต้น ๆ โดยมักจะใช้การแปลโดยใช้การอธิบายเพิ่มเติมร่วมกับการยืมคำโดยใช้กลวิธีการถอดเสียงมากที่สุด

ข้อจำกัด

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากบทความย่อการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ที่นำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) ที่มีเนื้อหาด้านวัฒนธรรมโดดเด่นชัดเจนกว่าบทความย่อของงานวิจัยที่ได้รับการกำหนดให้นำเสนอแบบปากเปล่าเท่านั้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดด้านปริมาณข้อมูลของการศึกษา หากเพิ่มบทความที่นำเสนอในรูปแบบการบรรยาย (Oral Presentation) เข้าไปด้วย จะทำให้ได้ผลการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษานี้ สามารถเป็นแนวทางให้กับงานวิจัยชิ้นอื่นที่ศึกษาเรื่องการแปลทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกับการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น เนื่องจากการศึกษาดังกล่าวครั้งนี้เป็นการศึกษาประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากแหล่งข้อมูลบทความย่อของงานวิจัยที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของการประชุมวิชาการระดับชาติพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565) ที่นำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์เท่านั้น (Poster Presentation) เท่านั้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มแหล่งข้อมูลในการศึกษาให้มากขึ้น เช่น ศึกษาบทความย่อในสาขาอื่นนอกเหนือจากมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือ ศึกษาจากแหล่งข้อมูลประเภทอื่นที่สามารถให้ข้อมูลคำทางวัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้น

2.2 นำทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลคำทางวัฒนธรรมจากนักทฤษฎีหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลท่านอื่น มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและวิเคราะห์การแปลคำทางวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ด้านการแปลคำทางวัฒนธรรมของตนเอง

บรรณานุกรม

- กัญชวลิกา ตรีกลางคอน, อังคณา สุขวิเศษ และนันทน์ลิน อินเสมียน. (2565). กลวิธีการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อถ่ายทอดคำทางวัฒนธรรมไทย. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 8(1), 51-70.
- จิตตกาญจน์ สารวิงษ์. (2564). การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของวรรณกรรมเรื่อง *The Great Gatsby* แปลโดย ชลลดา ไพบุลย์สิน และ ศ.ปรางค. สารนิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- โชติการ เศรษฐ์ธัญการ และอัญชลี วงศ์วัฒนา. (2565). กลวิธีการแปลบทภาพยนตร์ได้ภาพยนตร์. **วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 19(3), 91-107.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2550). **วัฒนธรรมทางภาษา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2533). **ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ปิติภัทร บิลเต๊ะ, มุกข์ดา สุขธาราจารย์ และนภาศรี ทิมแย้ม. (2564). กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากคู่มือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. **วารสารวชนะ**, 9(2), 44-65.
- พระมหาประสิทธิ์ ปสิทฺโธ (สระทอง). (2559). วัฒนธรรมไทย. **สิรินธรปริทรรศน์**, 17(2), 34-44.
- พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์. (2558). ซีไทยวจี-ไซอิ๋ว : วิเคราะห์กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรม. **สักทอง:วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทสม.)**, 21(2), 199-206.
- พัชรี โภคาสัมฤทธิ์. (2555). การแปลสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย. สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2565. จาก <https://shorturl.at/ivAGK>.
- มยุรี พวงอภัย. (2557). การวิเคราะห์กลวิธีการแปลบทความทางวัฒนธรรม จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษของนิตยสารเมืองโบราณ. **วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**, 8(1), หน้า 1-13.
- รณณยา ทิพย์มณฑิยา. (2560). การแปลสำนวนภาษาอังกฤษจากซีรีย์แนววัยรุ่นเป็นภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- วราพัชร ชาลีกุล และसानุช เสกขุนทด ณ สวาง. (2562). กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ: กรณีศึกษาเรื่อง เรื่องของจัน ดารา แต่งโดย อุษณา เพลิง

ธรรม. **วารสารวจนะ**, 7(1), 1-20.

วิไล สิมถาวรานันต์ และดารณี มณีลาภ. (2565). กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยในเรื่อง ร้านน้ำชา บทละครพูด 3 องก์ของเหลาเส่อ. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, 30(2), 223-250.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2555). **หลักการและเทคนิคการเขียนงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และรายงาน** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โพธิ์เพชร.

ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2560). การเขียนงานวิจัย. **วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ**, 6(2), 24-30.

สตรียรัตน์ ไกรอ่อน. (2556). **กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน**. การศึกษาอิสระ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.

สัญญาวี สายบัว. (2550). **หลักการแปล** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). **หลักการทำและเขียนวิทยานิพนธ์และการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

สุพรรณณี ปิ่นมณี. (2552). **การแปลขั้นสูง** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อติศา งามศรี. (2560). **กลวิธีการแปลคำและวลีทางวัฒนธรรมที่พบในบทแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาหนังสือเรื่อง “ครูบ้านนอก” โดย คำหมาน คนไค**. สารนิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

Aungsuwan, W. (2014). **Cultural Word and Phrase Translation from Thai into English in Buddhist books : A Case Study of Vajiramedhi ' s work**. Retrieved June 5, 2022, from <http://surl.li/gnfdh>.

Baker, M. (1992) **In Other Words: A coursebook on translation**. New York: Routledge.

Bouchrika, I. (2023). How to Write a Research Paper Abstract: Guide With Examples. Retrieved June 5, 2022, from <https://research.com/research/how-to-write-a-research-paper-abstract>

Crystal, D. (1997) **English as a Global Language**. Cambridge: Cambridge University Press.

Davaninezhad, F. K. (2009). Cross-Cultural Communication and Translation. **Translation Journal**, 13(4), 1-12.

- Day, R. A. (1983) **How to Write and Publish a Scientific Paper**. Philadelphia: ISI Press.
- Jenkins, J. (2007) **English as a Lingua Franca: Attitude and Identity**. Oxford: Oxford University Press.
- Koopman, P. (1997). **How to Write an Abstract**. Carnegie: Mellon University.
- Larson, M. L. (1984) **Meaning-Based Translation: A Guide to Cross-Language Equ**. Lanham and New York: University Press of America, Inc.
- Nasser, L. (2018). The Use of Couplet in Translating Religio-Legal terms from Arabic into English. **Adab Al-Rafidayn**, 72, 1-20.
- Newmark, P. (1988) **A Textbook of Translation**. New York: Prentice Hall International.
- Newmark, P. (1995) **A Textbook of Translation**. New York: Phoenix ELT.
- Nida, E. A. (1964) **Toward a science of translation**. Leiden: Brill.
- Pomrat, P. P. and Rakpa, S. (2022). Cultural Terms and Translation Strategies in Dissertation Abstracts of a Buddhist University **Journal of MCU Humanities Review**, 8(1), 291-307.
- Riangsiri, P. (Speaker). (18 April 2018). The Translation Strategies of Buddhist Terms from Thai into English in DHUTANGA: WHAT TO DO? WHERE? WHAT FOR? By P.A. Payutto. In **2nd National and International Research Conference 2018: NIRC 11 2018**. (Page 622). Buriram: Buriram Rajabhat University.
- Tavakoli, H. (2012). **A Dictionary of Research Methodology and Statistics in Applied Linguistics**. Tehran: Rahnama Press.
- Writing Tutorial Services. (2011). **Writing Abstracts**. Retrieved June 5, 2022, from <https://wts.indiana.edu/writing-guides/writing-abstracts.html>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบบันทึกประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม
(Cultural Words and Translation Strategies Recording Form)

ชื่อบทความ (Abstract No.)	ลำดับที่ (No.)	ภาษาต้นฉบับ (Source Language)	ภาษาเป้าหมาย (Target Language)	ประเภทคำทางวัฒนธรรม (Cultural Types)	กลวิธีการแปล (Translation Strategies)

ภาพ 4 แบบบันทึกประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม
(Cultural Words and Translation Strategies Recording Form)

ภาคผนวก ข แบบบันทึกข้อมูลบทคัดย่อ (Abstract Recording Form)

บทคัดย่อที่	สัญลักษณ์	ประเภทคำทางวัฒนธรรม					กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม												
		ภ1	ภ2	ภ3	ภ4	ภ5	ก1	ก2	ก3	ก4	ก5	ก6	ก7	ก8	ก9	ก10	ก11	ก12	
1	บ1																		
2	บ2																		
3	บ3																		
4	บ4																		
5	บ5																		
6	บ6																		
7	บ7																		
8	บ8																		
9	บ9																		
10	บ10																		
11	บ11																		
12	บ12																		
13	บ13																		
14	บ14																		
15	บ15																		
16	บ16																		
17	บ17																		
18	บ18																		
19	บ19																		
20	บ20																		
21	บ21																		
22	บ22																		
23	บ23																		
24	บ24																		
รวม																			
ร้อยละ																			

ภาพ 5 แบบบันทึกข้อมูลบทคัดย่อ (Abstract Recording Form)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พชรวรรณ กันยะมี
วัน เดือน ปี เกิด	13 เมษายน 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดแพร่
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2558 ศศ.บ., (ภาษาอังกฤษ), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	18 หมู่ 9 ต.แม่คำมี อ.เมือง จ.แพร่ 54000
ผลงานตีพิมพ์	พชรวรรณ กันยะมี และสิงห์คำ รักป่า. (2566). ประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลยุทธ์การแปลในบทคัดย่อพะเยาวิจัยครั้งที่ 9-11 (พ.ศ.2563-2565). วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 9(1), 169-184.
รางวัลที่ได้รับ	-

